ANUL I Nr. 1 1990

CASA DE CULTURA A TINERETULUI
TÎRGOVIȘTE

pronitron

REVISTA DE LITERATURA FANTASTICA și S.F.
CENACLUL „ARGONAUT"

„Se pare deci că s.f.-ul reprezintă forma normală de mitologie a timpului nostru : o formă care nu numai că este capabilă de a impune teme profund noi, dar este capabilă și să integreze totalitatea temelor vechii literaturi".

MICHEL BUTOR

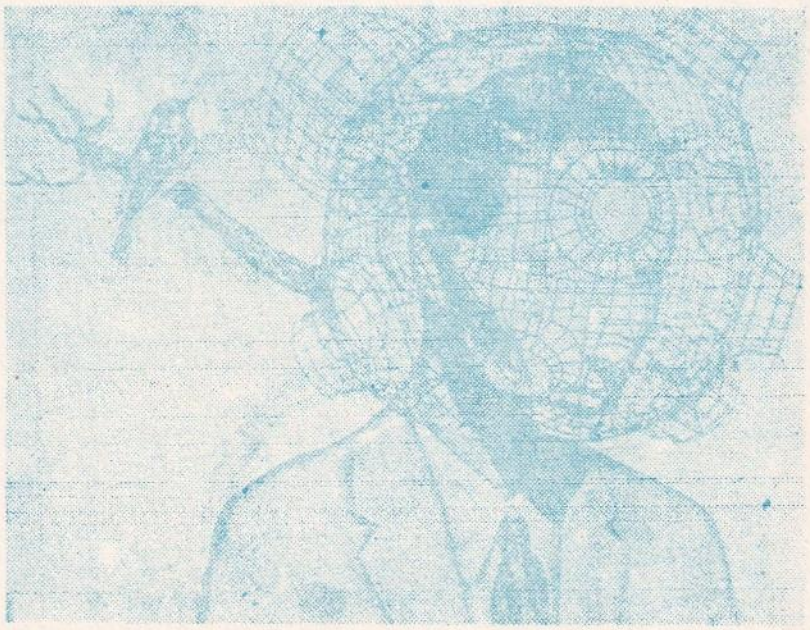

VAGRICI BAHCIANIAN

OMUL REGASINDU-ȘI SINEA

De la ivirea sa, pe o trudnică verticalitate, în orizontul planetei Pământ, Omul se tot caută interogator pe sine însuși. Este, funciară, rațiunea sa de a fi, este permanentul său cutremur lăuntric prin care se înalță spre propria-i devenire, devenind spița superioară a lumii. Omul știe acum că nu este singur în Univers, chiar dacă sheakespearianul a fi sau a nu fi încă îl mai bîntuie. Și, știind acest fapt își caută fără odihnă semenii întru rațiune. Spune Carl Sagan și Frank Dracke: „Este omenirea singură în Univers? Sau există undeva și alte ființe inteligente scrutînd prin noapte cerul lor, în lumi diferite, și punîndu-și același gen de întrebări? (...). Dacă pe pămînt ar fi destule ființe preocupate de acest lucru, pragul ar putea fi trecut încă în cursul vieții majorității celor ce trăiesc azi".

Pragul? Ei bine, da, pragul propriei noastre deveniri ca ființe superioare regăsindu-ne Sinea mereu și mereu întru civilizație cosmică și iubire. Căci, așa cum Marshall McLuhan, vorbea, cîndva, despre satul planetar în care vom trăi într-o benefică frățietate, ferită de ignobile segregații de orice fel, tot astfel, lumile stelare locuite vor conviețui, sînt convins, într-o comunitate cosmică a prieteniei din Metagalaxie.

Omul are harul și darul creșterii zenitale. Omul se învinge pe sine în lupta pentru lumină. Lumina cunoașterii care, lărgindu-i orizonturile cerebrale în augmentări spiralice, în spațiul limitat al cutiei craniene, este fără de limită. Așadar infinită.

Am mărturisit aceste gînduri — proiective și justificatoare ale omului căutător de multiple spații — pentru că o publicație culturală S.F. cum este „PRONITRON" — acum la început de drum — trebuie să fie neapărat mereu o tribună temerară a devenirii umane. Deci, vînt bun în pupa!

George COANDĂ

Revista „Pronitron". Fondatori: ALEXANDRU MIRCEA COTARȚĂ, GEORGE COANDĂ, LIDIA COTARȚĂ.

Înregistrat cu nr. 10/156/A/25.I.1990 la Judecătoria Tîrgoviște. Coperta: G. Drăgan.

Tiparul executat la Tipografia Tîrgoviște sub comanda nr. 6398 din 16.08.1990

CORNELIU DRĂGAN

POLIGONUL

Grozman încearcă să deschidă gura, să scoată o şoaptă dar în locul ei auzi un hîrîit usor, o vibraţie ondulatorie transmisă în tot corpul. O furnică mică şi neînsemnată îşi croia drum pe sub batista aşezată pe faţa lui, pe care pămîntul nisipos depus peste ea o transformase într-un mulaj mişcător. Era încastrat ca un melc, ferecat în propria lui cochilie incompresibilă, rupt de lumea înconjurătoare şi la adăpost de ea, devenise un fir de nisip în aşteptare cufundat la o jumătate de metru sub pămînt, păstrînd ca unică legătură cu exteriorul o plăpîndă tulpină de cucută ca un cordon ombilical prin care viaţa se scurgea domol. Undeva sus şi foarte departe, o armată de oameni cu frunţile transpirate măturau cu privirile ecranele monitoarelor, survolînd teritoriul întregului poligon. Le percepea teama ca şi speranţele atît celor direct interesaţi care cu ambiţie şi bani grei îşi satisfăceau orgoliile sau îşi apărau drepturile naţionale, cît şi celor care cu pasiune îşi investeau banii ca la orice joc de noroc. Le presimţea pulsul accelerat al arterelor plesnind de încordare prelungită, orele de nesomn cînd, cu pumnii încleştaţi de ură şi scîrbă, asistau la monstruosul masacru din poligon.

Îşi aminti ca prin ceaţă faimoasele strigăte ale începutului de secol cînd se afişa în toate revistele şi pe toate programele de televiziune, măreţele avantaje ale poligonului. Atunci avusese loc semnarea pactului internaţional, cu participarea tuturor ţărilor, în care se aprobase ca singura formă de rezolvare a diferendelor armate dintre state, în cazul în care tratativele dădeau greş, să aibe loc lupta pe un teren neutru bine stabilit şi unic. În felul acesta se va asigura o luptă dreaptă, loială, statele vor participa cu efective egale, identic înarmate, lupta ducîndu-se în condiţii optime şi putînd fi urmărită cu ajutorul camerelor de luat vederi. Era unica posibilitate de a rezolva nevoia de violenţă a omenirii fără ca oraşele şi populaţia ţărilor aflate în conflict să nu aibă de suferit.

La vremea aceea, această hotărîre a făcut mare vîlvă, scoţînd de sub mantaua terorii milioane de oameni şi, totodată, optimiştii preconizau diminuarea şi chiar dispariţia totală a odioasei curse a înarmărilor. Mai tîrziu, odată cu apariţia primelor lupte, legile care guvernau viaţa internă a poligonului au fost completate, rearanjate şi bătute în cuie.

Concluzia a fost una singură: nevoia de sînge trebuia satisfăcută cu multă cruzime. Era o cerinţă impusă acestui spectacol de mercenari care luptau pînă ce ultimul inamic era învins, unde nu existau abandonări şi singura posibilitate de a ieşi viu din poligon era postura de învingător. Singura armă permisă era un cuţit cu secţiunea triunghiulară. Atît. Naţiunile se puteau prezenta pe cîmpul de luptă cu soldaţii proprii cît şi cu mercenari bine antrenaţi pentru care sumele plătite erau proporţionale cu interesele, putînd îndatora pentru mulţi ani un stat mai puţin dezvoltat.

Filmul trecutului i se derula cu repeziciune în minte şi Grozman încerca din răsputeri să se agaţe de el ca de un fir de pai în mijlocul oceanului. Avea nevoie de întreaga lui tărie pentru a se putea menţine în echilibru. Se îngropase singur, un truc nou, oferindu-şi un timp de odihnă şi revitalizare. Sus, era căutat în frunzişul copacilor, în tufe, sub pietre, ştia că adversarii îl pîndesc dar voia să folosească timpul împotriva lor, să-i terorizeze cu gîndul că există, că poate apărea prin surprindere, îi simţea frămîntaţi, stresaţi, dormind iepureşte în timp ce el se odihnea, îşi refăcea forţele sau aşa gîndise că şi le va reface pentru că nu prevăzuse liniştea ca pe un factor activ, cu puteri corodante, o scăpase din vedere sau o ignorase aşa cum ignorase pînă atunci moartea, trecînd-o tot timpul pe un loc secund. Şi totuşi, aceasta îşi cerea acum drepturile pentru cît îşi bătuse joc de ea, moartea nu în sens clinic, obişnuit, ci ca esenţă, ca rod al creierului, ca o bacterie paralizantă a sinapselor despre a cărei existenţă auzise vag fără a avea timp să o aprofundeze şi poate că tocmai lucrul acesta îl făcuse tare, îl făcuse puternic, îl făcuse crud şi de temut, îl făcuse cel mai bun şi cel mai aprig mercenar din această scurtă istorie a omenirii. Grozman înţelese mai bine decît toţi ceilalţi marele adevăr al lumii: că singura condiţie pentru a fi cu adevărat, este ca ceea ce faci să însemne mai mult pentru ceilalţi decît pentru tine însuţi şi pentru asta trebuie să te debarasezi de simţăminte, şi remuşcări, să nu ai milă, să nu ai inimă, să nu ai nimic din tot ceea ce este omenesc şi să pătrunzi în sfera de sacrificiu ca jertfă. Fusese instruit de mic pentru această meserie şi moştenise de la tatăl său, tot mercenar, puterea de concentrare, armonizată cu dexteritatea fizică, o anume acuitate a simţurilor, grefată pe un fond spartan, învăţase să fie demn şi loial unei cauze, dar în acelaşi timp crud şi nemilos ca o felină pentru care sfîrşitul altuia care îţi este convenţional duşman reprezintă unicul mod de a exista.

O fi zi..., o fi noapte... pierduse ordinea timpului şi posibilitatea de a-şi privi ceasul brăţară şi tot atunci i-a trecut prin minte că ar putea să-şi părăsească ascunzătoarea, să se ridice şi să strige: „Sînt aici, veniţi!" să-i vadă cum se apropie în cercuri concentrice ca lupii rotindu-şi lamele ascuţite ale cuţitelor conştienţi că puterea lor stă în număr, că fiecare în parte este un zero în faţa lui sau poate că nici nu mai sînt aşa mulţi, poate nu mai este nici unul iar el stă şi se chinuie sub pămînt, îndurînd tăcerea rece a acestuia şi singurătatea care îl apasă mai tare decît pămîntul de deasupra lui. Avea senzaţia de gol, o peşteră pustie şi fiecare bătaie a inimii, un mic seism care-i zdruncina temelia şi aidoma unei bătrîne stele se prăbuşeşte în el însuşi.

Simţi din nou micuţa vietate cu paşi şovăitori alunecîndu-i ca un fior pe ceafă apoi începu să străbată drumul anevoios prin pădurea firelor de păr rămînînd încremenită sub lobul urechii. Poate că furnica nu încerca decît să scape şi-şi căuta un ascunziş şi poate că ea a fost cea care a reperat prima troznetul paşilor care se apropiau, nu tiptil ci grei şi sacadaţi, paşi sănătoşi de învingători, tunînd vibrant fără şovăială. Îl căutau. Îşi dădea seama. Iar cînd tropotul s-a oprit deasupra lui speranţele i-au căzut ca o cortină desprinsă din tavan dezvăluind sufleorii şi tot întregul angrenaj al scenei precum şi importanţa iluzorie a jocului. Şi atunci Grozman îşi dădu seamă că se roagă fără cuvinte, o rugăminte fără adresă sau poate o rugăminte implorînd zadarnic un destin în care nu a crezut niciodată. Şi tot atunci şi-a dat seama că este învins nu de cei de deasupra lui cu tropotul lor vesel şi nici de strînsoarea cleştelui de pămînt care îi smulgea energiile ci totul se datora timpului. A avut prea mult timp să gîndească, să judece, să reflecteze că oamenii trăiesc numai pentru că nu mai au alt timp să gîndească şi singura formă de a exista într-o societate, în care a fi înseamnă a avea, este activitatea neîntreruptă, fără repaos, să nu apuci să-ţi dai seama, avînd ca unic sens acumularea. Şi acum cînd era stăpîn pe ce ştia, acum, ar fi vrut să strige, ca o fiară, nu cu gura ci cu sufletul, ar fi vrut să plîngă ca un copil, sau ca o mamă la căpătîiul pruncului sau ca un bărbat ce s-a pierdut pe sine iar lacrimile să-i oblojească rănile sufletului, să-l uşureze. Ar fi vrut să zboare ca un vînt sau ca o aripă sau ca un fluture, da, ca un fluture de-o zi. Să nu fi auzit şi să nu fi ştiut nimic din tot cei rău. Un fluture de-o zi, ca să nu ai timp să gîndeşti, să te roteşti în zbor fără ţel şi tot ce vezi să ţi se pară frumos şi nou şi lipsit de sens. Şi atunci Grozman îşi mişcă o mînă şi îşi dădu seama că pămîntul şi-a pierdut consistenţa, îşi mişcă amîndouă mîinile şi simţii bătaia lor ca două evantaie, şi cum se ridică uşor într-un

cîmp imponderabil și mai bătu odată și încă odată, și se ridică tot mai sus și bătu așa pînă ce totul sub el deveni nedefinit și toate lucrurile își pierdură însemnătatea și sensurile bine știute, formînd un decor ca un dat. Și tocmai de aceea i se părea nedefinit pentru că nu mai reușea să mai desprindă nici un sens, doar aripile lui ca două frunze uriașe viu colorate străbăteau azurul inhalînd orizonturile nebănuite ca o plasă în care prinzi tot ce este frumos și bun și tandru și omenesc și atunci din senin un sticlete invidios și egoist își abătu înaltul zbor, dornic să-și împrospăteze culorile din aripi, își repezi trăznetul ciocului, spărgînd în mii de cioburi micuțul curcubeu și tot atunci, undeva departe, la o masă a tratativelor o mănușe a fost aruncată.

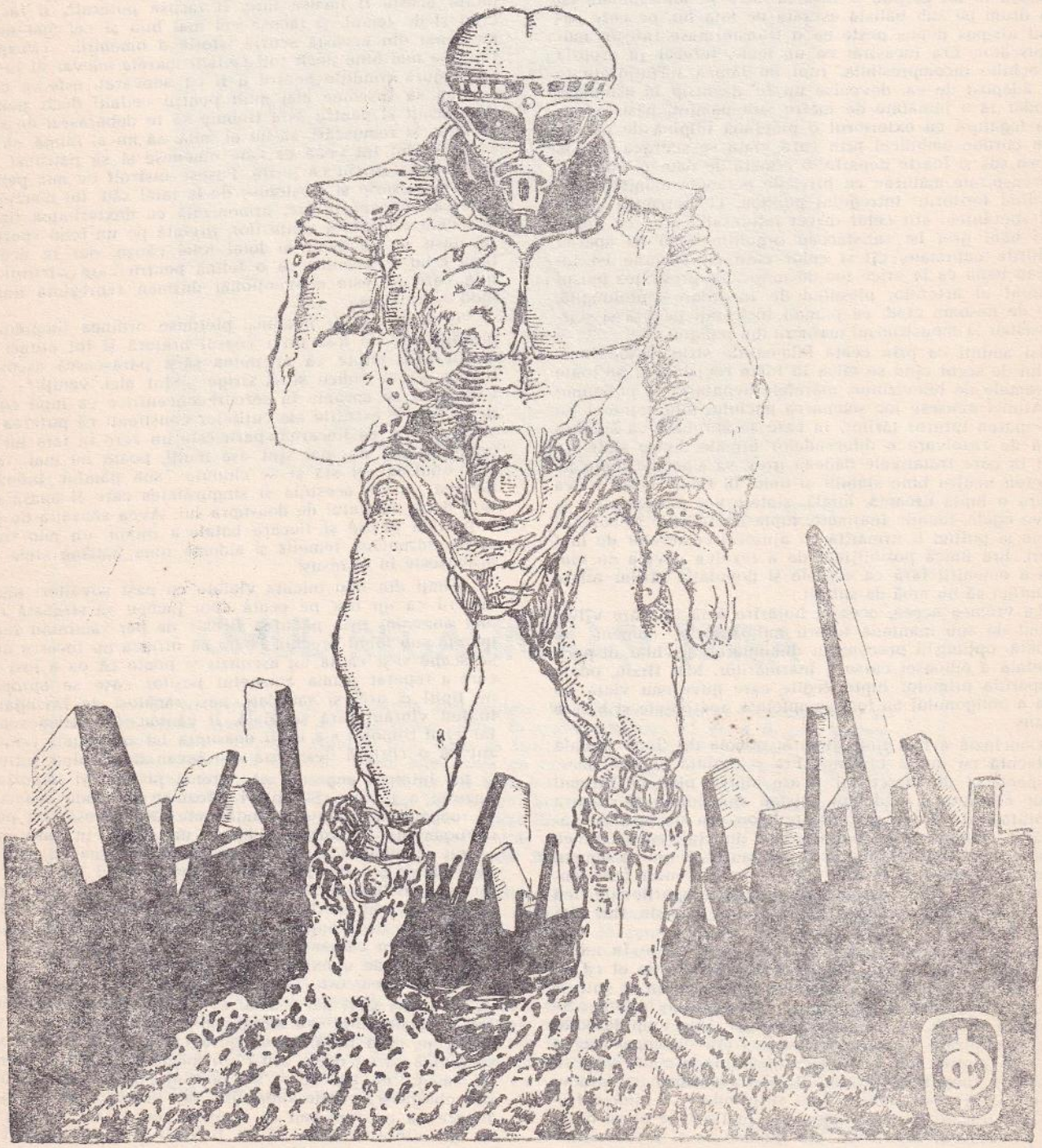

Corneliu DRĂGAN

GEORGE COANDĂ

ULTIMA EPIFANIE

Afară era liniște, dar el vedea mulțimea aceea sumbră sub cerul de toamnă greu de nori vineții gata să-și spargă pîntecele și să inunde lumea. Freamătul era continuu și el îl simți visceral, își trecu palma peste fruntea năpădită, deodată, de sudoare și se întoarse încet, ca într-un vis rău și spuse cu vocea înăbușită de un oftat sfîșiindu-i cuvintele:

— Acesta este sfîrșitul. Vor, se înțelege, capetele noastre. Acum.

— Este absurd. Numai capul tău, Omule! Tu ne-ai adus aici și ai ordonat execuția. Trebuia să fii rămas pe orbită, să se fii văzut, mai întîi, ce se petrece aici.

Primul Astronavigator tăcu și-l privi drept în lumina ochilor săi atît de albaștri pe cel care, numindu-l cu etnonimul spiței sale planetare, era comandantul suprem al expediției. Încă de la plecare, Consiliul General de Investigație Astrală îl învestise nu numai cu funcția, dar și cu numele, și asta pentru simplul motiv că, el avea să reprezinte în lumile din galaxii, prin autoritatea sa, Lumea Omului. Și fiecare i se adresa în limba neamului său — Uomo, El Hombre, L'Homme, Man, Celovek, Mensch — ca un fel de alintare, de respect tandru și el se obișnuise și răspundea acestei afecțiuni colective în felul său așezat și blînd, izbutind să devină, chiar de la primul tur de adio în jurul Pămîntului, mai mult decît un comandant ascultat prin natura regulamentului de ordine interioară la bord, un părinte, în ciuda vîrstei — nu avea pe atunci decît 35 de ani — un fel de model al întregii expediții.

Și, acum, pe neașteptate, în urma unui „ordin de apărare extremă", îl contestau. Exact asta simțea din întreaga lor atitudine: îl contestau.

Se întoarse, privi prin ogivele sălii de consiliu mulțimea aceea de ființe tălăzuitoare și încearcă să-și reamintească Întoarcerea. Căci, ei, Expediția Extragalictică de Contact Numărul 5 — celelalte, dinainte, nu se mai întorseseră decît pe o undă de lumină ca un înfiorat și trist memento — și-au atins toate țintele prevăzute, prelevaseră seturi complete de mostre menite unei cercetări fundamentale pe Pămîn și, iată că, erau, în sfîrșit, acasă. Acasă...

...El, Omul, știa că astronava era o adevărată arcă a lui Noe, că adusese din lumi mărturii vii ale coexistenței noastre cosmice, că trebuia să debarce pe propria sa planetă oricum se afla ea acum, după un sfert de veac-lumină.

Cînd au trecut de Aurora Boreală a știut că ceva se întîmplase, acasă că nu-i mai aștepta nimeni. La semnalele sale repetate, insistente, obsedante, Pămîntul tăcuse închis într-o ciudată și amenințătoare mutenie. Apoi polilocatoarele de control biologic, climatic și geologic au transmis Vestea: planeta murise. Holocaustul nuclear — și nu o dată se gîndise, chiar îi fusese teamă de asta — așadar, avusese loc, omenirea se aruncase singură în neant de aproape un veac pămîntesc. O, vanitas vanitatum et omnia vanitas!, își aminti, în clipa aceea, o străveche sentință.

Să se întoarcă, da, dar unde? Unde, cînd nava era obosită și echipajul era obosit și el, el însuși simțea cum, uneori, bătrînețea îl strivea ca o platoșă împuținîndu-i elanul și trupul. Așa că a lansat nava, aproape cu o furie sălbatică și o speranță sălbatică, în atmosferă și a înfipt-o, pur și simplu, aici, pe podișul ăsta fulguit de ninsoarea frunzelor în toamnă. Pentru că era toamnă pe această emisferă și-și aminti — ciudată stare — de plimbările sale, atît de îndepărtate, cu femeia iubită printr-un parc la marginea mării. Și frunzele, ca un cîntec de doină, îi înveșmînta cu o stinsă lumină de aur topit în octombrie. Simții pe obraz, caldă, furișarea unei lacrimi, o lăsă să-i alunece pe bărbie, și-l străfulgeră o părere de rău și se gîndi că ceva, totuși, era curios: mai erau pe planetă copaci. Mai era, deci, o Speranță. Și mai erau ființele acelea necunoscute așteptînd pe podiș, de zece zile și nopți, ieșirea din navă. Ședeau, priveau, tălăzuia, așteptau.

Așadar, polilocatoarele de control se înșelaseră, cu alte cuvinte, minților, nu mai fuseseră în stare să descopere adevărul existenței pe planeta Pămînt. Programul lor nu a mai corespuns unei realități pentru care — altă explicație logică nu avea la-ndemînă — nu fuseseră „instruite" de tehnicienii cibernetici de acum un sfert de veac-lumină. Pentru că, iată, există VIAȚĂ. În ce formă?

Acolo, afară, erau ființele, chipuri stranii de australopitetci, de neanderthalieni, de trupuri umane cu chip de păsări, trupuri înaripate, dar fără să zboare, țintuite într-o nemișcare de pietre, mîini prelung șerpuitoare alunecînd încet printre ierburi, viziuni neînchipuite într-o îngrămădire de apocalips. „O, monștri ai lui Goya!" — murmură deodată, înfiorîndu-se, Omul. „O, monștri... monștri..."

Da, el ordonase execuția. Dar ce-ar fi putut face în clipa aceea cînd, ieșind, o echipă de investigație fusese lovită cu mari pietre de calcar într-o halucinantă sarabandă de urlete și de ființe alergînd dintre copaci, țîșnind dintre ierburi, năpădind ca o viitură fără zăgaz, răvășitoare. Ce-ar fi putut face în clipa cînd un topor de silex sfîrtecase în zbor pieptul frumos, de bărbat tînăr al lui Homer Polo — căci, din întreaga expediție, el era mezinul, doar cu cîteva zile în urmă, împlinise abia o sută cincizeci de ani —, singurul specialist în homogenetică comparată, un „geniu fără limită", cum îi spuneau cu toții, cel care descoperise, dealtfel, germenul fototranslațiilor somatocosmice atenporale?

Da, el ordonase execuția și, acum, erau condamnați la o claustrare sine die, pentru că, acolo, afară, ele, ființele voiau capul cuiva și tălăzuiau fără odihnă, însoțind mișcarea cu ruguri aprinse în amurg pe dealuri, iar nopțile erau zdrențuite de mugetele unor fiare neștiute.

În sala de consiliu tăcerea era moleșitoare și pe planetă — planeta lor atît de familiară odinioară, ca o casă plină de căldură și de lumină — cerul era mohorît, și rece, și străin. Pe ecranul de serviciu, din cînd în cînd se ivea imaginea lui Homer Polo întins în sarcofagul său din camera anabiotică, ca o mărturie a vieții — și nu a oricărei vieți — distrusă de Ființa Irațională. Dar oare să fii fost victima unei Ființe Irașionale sau — dacă se gîndea mai bine, dacă ar fi mers la „rădăcina lucrurilor" — a unei **urmări, a devenirii inverse** a Omenirii după catastrofă?

„Ființele de-acolo sînt proprii noștri frați, pentru că în alcătuirea lor somatică ne sînt asemenea" — gîndi Omul în clipa cînd o piatră se strivi de hublou și se pulverizâ într-o erupție de pulbere albă.

Se întoarse, își petrecu încet privirea, oprindu-se doar o frîntură de secundă pe fiecare membru din consiliu și ceru, apoi, să fie lăsat singur. Singur cu el însuși, cu ființele de afară și cu o certitudine care începuse, doar de cîteva minute, să-l stăpînească zădărnicindu-i îndoielile.

Privi, încă o dată, chipul mat al lui Homer Polo și, liniștit, hotărît, știind că numai el putea înfăptui sacrificiul, se-nveșmîntă într-o aureolă de bioraze izvorînd din propria sa alcătuire omenească și ieși sub cerul acelui apocalips pămîntesc și, lăsînd în urmă nava cu fiecare pas înfipt adînc în iarba cu sunet subțire de metal, era convins că nimic nu se sfîrșește, ci renaște în Univers într-o continuare a Existenței Raționale. Este necesar, însă — se mai gîndi — sacrificiul.

Se opri dinaintea acelui uriaș talaz de ființe și aștepta, învăluit în propria-i lumină, piatra care-l va pedepsi făcîndu-i martiriul necesar în numele unei umanități care trebuia să renască.

Auzi un vuiet venind dinspre dealuri, despicînd aerul deasupra capetelor acelor ființe care, în clipa aceea, încetară să se mai miște, și o săgeată lungă, cu vîrf de bronz

(Continuare în pag. a 17-a)

ADRIAN IONESCU

PASARI DE NOAPTE

Pasărea nopții cobora întinzîndu-și aripile peste orizontul ce se stingea încet iar Tarona, vîntul de sud alerga printre firele de iarbă țepoase printre tufișuri și stînci, trezind familiile de rocobai pentru o nouă vînătoare. Oon, își întinse aripile, apoi scoase precaut botul afară. Mustățile i se zburliră pipăind întunericul. Recepționă imaginile confuze ale cîtorva mesturi ce dormeau ascunși în tufișuri. Își deschise aripile membranoase și urmat de femelă plană spre valea ce se deschidea întunecată în fața sa. Se roti deasupra unui tufiș metalic, apoi coborî fără zgomot. Ghearele i se înfipseră în blana rozătorului și dinții i se încleștară sec în ceafa suculentă. Abia desmeticit din somn, mesturul nu avu timp să reacționeze. Alt mestur se zbătea în ghearele femelei rocobai, care se grăbea să-i soarbă substanța hrănitoare ascunsă în țeasta subțire ce i se zdrobise între fălci. Masculul mai puțin grăbit derula întîi imaginile ce se găseau calde în memoria prăzii. Se vedea pe sine coborînd ca o umbră apoi scrîșnetul oaselor sfărîmate îl simțea în propria-i țeastă. Întotdeauna degusta cu patimă și orare sfîrșitul pe care victimele sale îl anticipau cu mult înainte. Mulțumit, goli căpățîna colțuroasă și îi dădu drumul să cadă în tufișuri. Cîteva cete de chefali gît-golași, se repeziră schelăind la trupurile sîngerînde. Masculul bătu cu dispreț din aripi, chefalii aveau capetele tari, mici și nu puteau vedea viitorul. Doar uneori își mai aminteau de trecutul apropiat. Trecut care, considera rocobaiul mascul, nu interesează pe nimeni. Urmat de femelă părăsi tufișul, înălțîndu-se spre Pasărea întunericului. Umbre perechi treceau pe lîngă ei ca să coboare brusc spre adîncul văii. Familiile de rocobai au ieșit la vînătoare. Deși solitare își suportă totuși prezența. Un vînat văzut de un rocobai nu poate fi văzut de alt rocobai. Legea e respectată.

Pasărea nopții își strînge aripile iar Tarona vîntul de sud, e alungat de Harona vîntul umed de nord.

— Oon! strigă femela neliniștită de apariția zorilor.

— Oon!

Masculul o aude, însă mai planează de cîteva ori mulțumind astfel Pasării nopții, apoi se îndreptă către peșterea sa urmat îndeaproape de femelă. Cînd Tarona vîntul de sud începu să sufle din nou, Oon se trezi cu presentimentul că o să se întîmple ceva grav. Cu același presentiment se trezi și Oon, perechea sa.

Ieșiră amîndoi în gura peșterii și scrutară întunericul. Oon reuși să-și vadă hrana, o femelă șoton care își ascundea puii într-o scorbură, însă nu asta căuta. Se concentrară zburlindu-și mustățile și zăriră umbra prăbușindu-se din înalt, sfîrtecîndu-și trupul în iarba tăioasă, totul estompîndu-se într-un vălmășag de umbre mai mici.

Respectînd ordinea viziunilor, Oon se ridică de pe stîncă urmat de Nua, de care se despărți mai tîrziu. Coborînd fără zgomot Oon se așeză alături de femela șoton așteptînd-o să-și ascundă și ultimul pui. Îl năpădi din nou viziunea umbrei care se prăbușea, uitînd pentru o clipă de hrana care înghețase de spaimă lîngă el. Ait rocobai văzu șotonul pe care Oon îl uitase și coborînd în grabă îi smulse capul, aruncînd restul grămezii de chefali ce vermuiau în iarbă. Nemaiștiind pentru ce coborîse Oon se ridică așteptînd apariția umbrei. Nu era singurul care o văzuse, mai mulți rocobai se roteau în cercuri ample deasupra văii. Printre ei se găsea și Nua. Cîteva picături de sînge proaspăt, fosforescent îi străluceau pe bărbie. Treptat sîngele se uscă și fosforescența dispăru. Oon și perechea sa, pluti în tăcere cîteva ore, pînă aparu Seky cel mai bun văzător, însoțit de femelă. Seky slăbise mult, ghearele atîrnau neputincioase din tecile de piele și aripile își pierduseră elasticitatea foșnind supărător. A vedea primul înseamnă să fii întotdeauna sătul.

Seky însă pierduse darul viziunii și respectînd legea voia să moară demn. Cu un ultim efort se înălță depășind creasta muntelui confundîndu-se cu Pasărea întunericului. După aceea se prăbuși cu aripile strînse șfîșiindu-se în iarba tăioasă. Bătrîna femelă coborî după el smulgîndu-i țeasta care nu trebuia întinată de colții chefalilor. Cînd femela se îndepărtă chefalii se repeziră la-

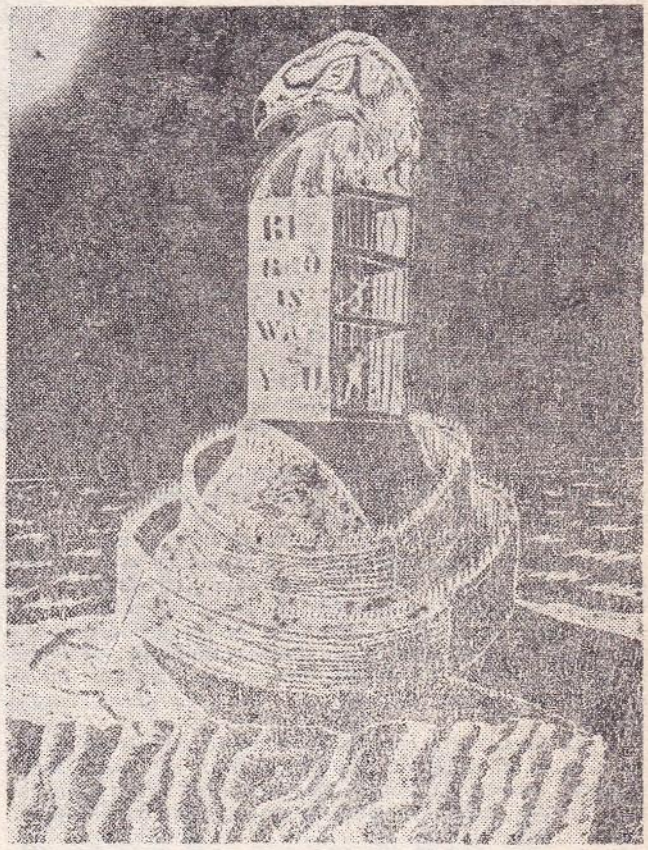

Dan IORDACHE

comi acoperindu-l pe Seky cu trupurile lor filiforme. Noaptea următoare, Oon mai păstră amintirea rocobaiului sinucigaș, apoi importanța evenimentului scăzu pînă a nu-l mai interesa. Era preocupat cu altceva. Nua zbura din ce în ce mai greu. În pîntecele ei se zămislea un pui. Hrana se împuținase, iar el nu vedea decît necesarul pentru supraviețuire, cît despre Nua, nu excelase niciodată în arta văzului de departe. Chiar și clay-clayi cei leneși, care aveau un creier mic și care nu erau vînați, începuseră să fie văzuți și erau tot mai greu de găsit. Ceva se schimbase. Oon nu reușea să vadă atît de departe încît să deslușească sensul evenimentelor, dar ceva se schimbase. Cînd Pasărea nopții începea să-și întindă aripile, Oon nu mai aștepta ca orizontul să fie acoperit în întregime așa cum cerea legea. Împreună cu Nua ieșeau în fața peșterii, apoi plecau la vînătoare. Într-o seară cînd Tarona vîntul de sud părea mai nestăpînit, Oon anticipă chemarea și văzu trupul alb, greoi, plin de cărnuri și undeva înăuntru hrana. Chemarea era pentru el. Văzuse și simțise primul. Pasărea întunericului acoperise orizontul iar Nua îl grăbea nemulțumită. Zborul rocobailor era nervos, plin de neprevăzut și Nua devenise agasantă. Văzuse un clay-clay, îi era foame și se grăbea. Vru să-și ia

zborul însă Oon o lovi cu aripa. Nua protestă, dar se potoli repede. Timpul vînatului ei trecuse. Clay-clay-ul fusese zărit de alt rocobai. Nemaivăzînd nimic, Nua uitase de existența leneșei tîrîtoare și somnola în spatele masculului. Oon mirosi aerul și pipăi întunericul. Îi era foame. Cu o noapte în urmă Pasărea întunericului nu-i arătase nimic. Zări cărnurile albe și își întinse aripile, Nua tresări și din obișnuință îl urmă.

Oon se îndreptă spre capătul văii, trebuia să se grăbească dar Nua îi încetinea zborul. O lăsă mult în urmă și coborî tăind aerul. Sub el o masă albă informă se zbătea rupînd tufișurile din jur. Se auzea distinct strigătul unui rocobai, un mascul puternic ce își înfipsese ghearele în carnea cleioasă și rămăsese prins acolo. Cărnurile își schimbau forma întinzîndu-se ca niște brațe, încercînd să-și înăbușe agresorul. Coborînd Oon își scoase ghearele din tecile de piele smulgînd din zbor, un tentacul cărnos. Rocobaiul captiv începu să muște cu multă furie rupînd bucățile de carne pe care apoi le scuipa. Oon se ridica și cobora mereu, avînd grijă să nu rămînă prizonierul animalului alb. Înăuntru se găsea hrana. Un lichid alburiu începu să curgă din corpul ce mirosea a sare, a umed și a vînt de nord. Dinții mușcau, ghearele săpau cu hărnicie în carnea ce se mai revolta uneori pînă cînd au ajuns înăuntru. Și — au înfipt colții în pielea subțire, verzuie ce proteja hrana. Stăpînindu-și nerăbdarea și foamea, Oon derulă imaginile ce se găseau înmagazinate în memoria animalului alb. Constată surprins că prada sa nu-și văzuse sfîrșitul și în general nu era văzător. Doar trecutul se deslușea dinstinct. Vedea turmele albe ieșind din mare, alunecînd peste cîmpii, împrăștiindu-se printre munți, înglobînd în trupurile lor informe mesturi, chefalii, gît-golași, cele de clay-clay și chiar rocobai surprinși ziua dormind în peșterile de la poalele munților. Mușcă lacom, hrană se găsea îndeajuns. Celălalt mascul plecase ghiftuit abia reușind să se înalțe. În apropiere, neîndrăznind să vină Nua plana temătoare. Oon o chemă cu strigăte joase. Femela cobori repezindu-se lacomă la ce mai rămăsese. Masculul o privi dezgustat și o asemui cu chefalii. Se înălță schimbîndu-și brusc direcția de zbor și își chemă femela care protesta nemulțumită. Apoi îl zări și ea pe bătrînul rocobai ce plutea la mică înălțime. Părăsi nu fără regret leșul rămînînd la două bătăi de aripă în spatele masculului. Zburînd deasupra cărnurilor sfîșiate în cercuri din ce în ce mai mici. Bătrînul se opri deasupra rănii ce se deschidea ca un crater în gelatină albă.

Mihai ȘERBANESCU

Apoi tăcut se înălță rapid spre vîrful muntelui unde își avea peștera. Nimeni nu îl văzuse vreodată coborînd și arareori se amintea de el ca de o mare rușine. Se zvonea că se hrănește cu plante și insecte nemairespectînd Legea. Vîntul umed de nord începu să sufle din nou și Oon plană de cîteva ori mulțumind Păsării întunericului. Ajungînd în peșteră, se cocoță pe un colț de stîncă și adormi mulțumit. Spre seară, ieși în fața grotei așteptînd să-i apară prada. Încă nu se întunecase deplin și Oon privea surprins, aripile ce se încordau nervoase deasupra văii nemaiașteptînd sosirea Păsării întunericului. Împreună cu Nua au stat în fața peșterii fără să vadă ceva. Masculii rocobai deveneau tot mai argesivi pe măsură ce în defileu pătrundeau cetele albe de ființe cleioase ce topeau sub trupurile lor hrana. Rocobaii ce-și avea adăpostul la poalele muntelui erau uciși ziua de albii ce se cățărau pe roca fărămicioasă. Într-una din seri Nua a fost atacată de un mascul flămînd. Deși nu anticipase apariția prăzii, Oon i-a înfipt colții în ceafă și la tîrît în fața peșterii. În noaptea aceea au mîncat încălcînd Legea. Nua se mișcă din ce în ce mai greu și mulți rocobai o priveau poftitoși. Încercaseră să se înfrupte din albii de la poalele muntelui, dar puțini reușeau să-și scoată ghearele din carnea lipicioasă și alți semeni se găseau prin apropiere gata să-și înfigă colții în ceafa captivului, care era absorbit treptat de cărnurile albului. Vînatul se împuținase, iar planările închinate Păsării nopții deveniseră tot mai rare. Așteptînd să nască, Nua a încetat să mai zboare. Uneori chinuit de foame, Oon privește intens ceafa femelei care se ghemuiește ascunzîndu-se sub aripile vinetii. Atunci masculul iese urlînd din peșteră și își înfige ghearele în primul întîlnit. Treptat foșnetul aripilor nu mai tulbură liniștea serii, dar din întuneric ochi flămînzi pîndesc apariția unui semen îndrăznet. Atunci cînd el apare se reped cu toții și mulți nu se mai întorc la grotele lor. Cu timpul nimeni nu se mai aventurează afară. Doar albii lipindu-se de stînci, rulînd încet încearcă să se ridice pînă la peșterile aflate la un nivel superior. În urma lor rămîne o dîră băloasă pe care se aprind flăcări palide albăstrii. De mai multe nopți Oon și Nua n-au mîncat nimic. Aproape inertă, Nua stă ghemuită într-un colț iar Oon așteaptă nerăbdător Pasărea nopții. Iese în gura peșterii și sondează întunericul apoi cu toată forța se înalță spre pisc. E prea tîrziu să mai poată fi ajuns. O clipă se gîndește la Nua apoi o uită, e preocupat de altceva. S-a oprit în fața ultimei grote. Aici Tarona vîntul de sud e mai puternic și îl acoperă cu o pulbere rece sticloasă ce îi îngheață vîrful aripilor. Întunericul peșterii pare ostil și Oon ezită. Bătrînul poate avea femelă. Nimeni dintre rocobai nu a intrat într-un adăpost străin. Pentru a-și face curaj începe să urle și scuturîndu-și aripile se repede înăuntru. Doi ochi mari, calmi, îl privesc stopîndu-i avîntul. Tăcut bătrînul își aplecă încet fruntea, dezgolindu-și ceafa golașă. Oon ezită „poate să fie un șiretlic" se apropie cu prudență. Înfige dinții în ceafa bătrînului care fără să se opună i se chircește la picioare, desfăcîndu-și într-un ultim spasm aripile membranoase. Oon simte gustul amețitor al sîngelui arzîndu-i buzele. Rezistînd primului impuls, derulează imaginile încă vii din memoria prăzii. Se vede pe sine zburînd spre vîntul muntelui, oprindu-se nehotărît în fața peșterii și pătrunzînd înăuntru. Bătrînul știa dar a continuat să respecte Legea. Oon îi e recunoscător pentru asta. Aproape estompate, imaginile continuă să curgă și Oon le simte cu uimire venind de foarte departe. Se vede pierzîndu-se în umbra femelei sale Nua și femela pierzîndu-se în umbra puiului lor care desfăcîndu-și aripile „vinetii, planează sub lumina oului de foc, chemînd într-un mod știut doar de el puii, creînd o Lege nouă al cărei sens Oon nu îl poate pricepe. Îl vede împreună cu ceilalți repezindu-se la albii greoi, aruncîndu-i de pe stînci. Îl vede purtînd în gheare tepi veninoși din arborele pitic tucs și nu înțelege. Imaginile își pierd claritatea iar Oon își amintește că îi e foame. Mulțumit și sătul iese în fața grotei. Flăcări palide albăstrui se întretaie pe fundul văii. Oon coboară fără zgomot pînă în fața peșterii sale.

Ascunsă între aripile vestejite, Nua nu-i sesizează prezența. Oon o privește pentru prima oară îngrijorat,

(Continuare în pag. a 17-a)

ALEXANDRU MIRCEA COTÂRȚĂ

Zăpada își întinde mîinile prin veșnicia iernii ce cuprinde întreaga planetă, acoperind gîndurile și dorințele. Totul e monoton. Nici nu mai știi cînd începe și cînd se sfîrșește lumina ce se cristalizează pe trupurile noastre. Iarna este

PUNTEA

dintre noi.

Peste tot doar albul cu reflexe albastre. Priveam prin peretele transparent al clădirii la un grup care, în mijlocul nămeților frigea grăbit fluturi gigantici. Agitîndu-se în jurul focului, răzuiau la repezeală puful de pe ei. Deși nu-l simțeam, știam din experiență ce miros gretos se va răspîndi. Zăpada atîrna lenesă de crengile arbuștilor. De undeva, a apărut un bărbat însoțit de două reptile bipede cu epiderma st cloasă. Caninii le ieșeau printre buze. Una din ele, văzînd grupul, începu să saliveze. O spumă gălbuie i se prelingea pe la colțul botului. Bărbatul țipă agitînd mîinile prin aer. Grupul o luă la fugă, strîngînd ce mai putuse apuca. Reptilele așteptau liniștite să roadă părțile ce vor rămîne de pe urma omului.

Am privit cifrele afișajului de pe hol. Peste două ore vor începe iar durerile de stomac. Cît voi mai aștepta? Am întors spatele zidului transparent, apropiindu-mă de panoul verde mat cu cele patru butoane pe care era gravat:

peisaj. erotism, forță, oniric.

Dacă așteptartea se prelungea, te puteai distra ca să-ți mai treacă din timp. Răbdarea era una din condițiile împlinirii dorinței. Am ezitat cu degetul în dreptul celui de-al doilea buton. Am apăsat pe primul. Tavanul se coloră în vîrtejuri de nuanțe ce picurau forme plutind în jurul meu. Treptat, camera deveni ușor imponderabilă. Trupul îmi aluneca orizontal pe sub imaginile ce se formaseră. Nu era ce speram dar îmi mai îmblînzea așteptarea ce se cuibărise-n mine. Pînă la urmă n-a mai venit nimeni. Nu era cine știe ce dar, dacă erai refuzat și a doua oară, te puteai aștepta să devii o umbră. Am plecat, strecurîndu-mă prin culoarele indiferente. Mîine, o zi cu speranțe reci. La ieșire m-am oprit în fața înregistratorului.

— Mă voi întoarce — am spus pe un ton cît mai senzual posibil.

Știam că vor analiza inflexiunile vocii. Dacă fonograma era negativă, voi fi respins.

Aici veneau din toate colțurile speranței pentru îndeplinirea dorințelor, oricît de mărunte ar fi fost. Nu ți se cerea în schimb decît să-i iubești. Nimeni nu știa cum arătau. Se păstra doar amintirea unor ființe cu conturul neclar înconjurat de o aureolă orbitoare. După unii ar fi avut și aripi ce le atîrnau greoi pe umeri. Pentru mine nu avea nici o importanță. Puțin îmi păsa de felul cum arătau. Vroiam doar să știu dacă am dreptate sau nu. Se spune că pe cei mai iubitori, drept răsplată, îi luau în lumea lor de unde nu mai reveneau.

Afară, frigul îmi zgîrîie fața. Am trecut prin pereții cubului transparent, așezîndu-mă pe scaunul din mijlocul lui. Mi-am pus mîinile pe genunchi, concentrîndu-mă. Tot de la ei îl aveam. Ca și restul. A fost ușor: le-am spus că-i iubesc. Nu este greu să-ți modifici vocea. Uneori mă întreb dacă s-ar mai putea trăi fără ei. Nici nu încerc să mă gîndesc la ce-ar fi. Ei ne dau totul și cer mai nimic. Am intensificat concentrarea. Planul de sub tălpi a devenit fosforescent. Simțeam cum se contopește cu mine.

Cubul s-a ridicat ușor, plutind deasupra solului. Trebuia să mă mișc puțin, pînă mîine. Locuiam destul de departe și, pînă m-aș fi întors, pierdeam dreptul de-a mă mai prezenta în fața lor. Frigul devenise cenușiu. M-am oprit în josul pantei, privind înapoi la clădirea dreptunghiulară din care ieșisem. Iradia o lumină ce nu lăsa umbre arbuștilor din jurul ei. Cerul permanent acoperit cu nori, se prelingea peste gîndurile mele. De o parte și de alta a drumului se înșirau pomii globulari plini de țepi. Îmi plăcea culoarea lor roșie ce spărgea uniformitatea gheții. Noaptea se picura treptat peste nori. Am oprit în dreptul unui adăpost. Galbenul structurii sferice era odihnitor. Stăteam nemișcat încercînd să dorm. Cîteva umbre ghemuite au trecut prin fața mea. Am rămas indiferent. Mi s-a părut că una din ele s-a oprit să mă privească. A plecat. Încet am alunecat în somn, plutind spre ochii ei albaștri. Balansarea m-a azvîrlit în realitate.

Umbrele erau strînse în jurul meu, agățate de perteții cubului. Am rîs de gestul lor inutil. Nu aveau dreptul să se atingă de cei asemenea mie. Făceau parte din cei cu fonograma negativă. Fuseseră lăsați la voia întîmplării. Se descurcau scormonind prin zăpadă după rădăcini sau vînînd fluturi gigantici. Erau concurați și pîndiți de crescătorii de reptile care, cum îi vedeau, îi alungau. Ființe cu totul inferioare umbrelor. Trăiau fără să-și dorească nimic. Nici unii, nici ceilalți nu merită să-i bagi în seamă.

Văzînd că nu pot să facă nimic, au început să împingă cubul. Pînă acum nu s-a pomenit să fie violenți. Dacă ne făceau rău erau căutați și dezintegrați de cei ce îndeplineau dorințele noastre. De aceea, cînd ne vedeau, preferau să fugă de noi. S-au opintit într-un ultim efort și m-au răsturnat. N-am mai avut timp să mă concentrez ca să plec. Am picat, trecînd prin peretele din dreapta cubului. M-am afundat în răceala zăpezii. Mă fixau temători, înghesuindu-se unul în altul. Erau bine închiși în zdrențele lor. Nu le vedeam decît ochii. Umbre! Ființe demne de dispreț! Să nu fii în stare să te prefaci că-i iubești! Îi priveam, stînd în coate. Le era frică de mine.

— Îndreptați-mi cubul!

Imediat s-au repezit, îmbrîncindu-se. Cînd să intru în el, unul din ei mi-a pus mîna pe umăr. Părea femeie. Avea priviri albastre cum îmi plăcea mie. Păcat că era cu ei!

— Ce vrei?

N-a răspuns. Mi-a luat mîna, nevrînd să-mi dea drumul. Am ridicat pumnul ca să lovesc. S-a ferit. Mi-a făcut vînt în zăpadă. Am crezut că vor sări pe mine dar nu s-au mișcat. Am vrut să intru în cub dar mi-au tăiat calea.

— Ce doriți?

— Nu-ți putem spune. Trebuie să vezi.

Am tresărit. Se credea că sînt muți. Un fel de animale. Oameni decăzuți ce nu mai aveau dreptul să vorbească. Unul din grup se opri în fața mea. Nu știam ce avea de gînd să facă. Mă săltă pe umăr. Cu grijă. M-am zbătut dar nu mai puteam scăpa.

— Lasă-mă!

Alergau prin zăpadă de parcă nici nu exista. Cu cît măreau pasul, aerul din jurul lor se materializa în dungi argintii ce vibrau metalic. Mi-au dat drumul în fața unui adăpost făcut din blocuri de gheață. Dacă mîine nu voi fi la timp înapoi, îmi vor analiza psihicul și atunci: degeaba te mai prefaci. Înăuntru, un trup întins pe jos.

— Ajută-ne! Nu mai poate merge — vorbi unul din ei.

— Ce-a pățit?

— L-a atacat un crescător de reptile. N-a vrut să-i

cedeze un fluture.

— Cum vreți să vă ajut?

— Să dorești, măcar o dată, și pentru altu.

Era pentru prima oară, din cîte știu, că cineva este atacat pe planeta asta. Primul pas este greu de făcut. După aceea totul devine obișnuință.

— Nu pot. Mi se va îndeplini dar, dacă se va afla, ajung ca voi. La ce bun?

Liniște. Auzeam șoapta de tăcere a timpului.

— Îți mulțumim că ai fost sincer cu noi — mi se adresă umbra cu ochi albaștri. Duceți-l înapoi! — ordonă ea.

— Ești femeie? — am întrebat curios.

A dat din cap că da. I-aș fi mîngîiat culoarea privirii. Îmi părea rău că rămînea cu ei.

A doua zi am pătruns în clădire. N-am așteptat mult de data asta. Prin zid a trecut o piramidă sidefie. S-a apropiat de mine, absorbindu-mă. După cîteva clipe s-a descompus în aer, lăsîndu-mă singur într-o încăpere roșie ai cărei pereți pulsau. De fiecare dată cînd am cerut un lucru, totul se petrecea mai simplu: dacă nu precizam detaliile, mi se prezentau mai multe variante pînă ce mă opream la una. Acum era cu totul altfel. Vroiam confirmarea unei bănuieli. În aer a apărut imaginea prietenei mele, zbătîndu-se de plăcere într-o îmbrățișare invizibilă. Eram chiar în mijlocul imaginii trupului ei. A început să se dilate umplînd camera, sufocîndu-mă. Nu se mai vedea nimic clar. Îmi auzeam bătăile inimii. Respiram din ce în ce mai greu. Îmi vîjîiau timpanele. Mi-am dus mîinile la cap. Simțeam înțepături în tot corpul.

— Ajunge! — am strigat cît am putut de tare, nemaisuportînd.

Imediat a dispărut imaginea. Din aer s-a întrupat piramida. M-a înghițit. M-am trezit lîngă cub. Am stat mult timp în el, cu bărbia rezemată în piept.

Am plecat cît de repede am putut. M-am concentrat ca să măresc viteza. Broboane de sudoare îmi curgeau peste pleoape.

În cale mi-a ieșit un grup asemănător cu cel din noaptea trecută, trecînd drumul cu o targă în mijlocul lor.

Nicolai KOȘKIN

N-am mai putut să mă opresc. Am izbit targa din plin. N-am simțit nimic. Am privit în urma mea. Nu se mișcau. Stăteau în genunchi uitîndu-se la cel lovit. N-aveam ce să le fac. Și-așa nu existau pentru nimeni.

M-am oprit după ce mă mai liniștisem. Am preferat să mă plimb prin zăpadă. Ajunsesem într-o zonă cu somptuoase construcții răzlețite. M-am întins pe jos. Frigul mi se strecurase în suflet. Ca să uit de mine, am început să mă gîndesc la ce povesteau alții a căror dorință fusese să vadă și alte planete. Sînt locuri unde soarele e imens și roșu. Unde cîmpiile sînt acoperite cu ceva verde. Au văzut totul doar din navele transparente ce pluteau paralel cu denivelările solului și ale vegetației. Nimeni din cei ce au călătorit nu i-au văzut pe locuitorii acelor planete. Navele erau etanșe și nu se putea ieși din ele. Alt tip de transport nu se cunoaște. Ne era oferit tot de ei.

Gîndurile îmi săreau de colo-colo. Am lovit cu pumnul în zăpadă. Da, asta era! Ne ofereau numai lucruri pe care știau să le facă.

Bănuiala a apărut din clipa în care, chemînd-o, n-a venit. Conform înregistrării de verificare, ar fi avut o indispoziție. Dar le cerusem o ființă care să vină cînd vreau eu. M-am ridicat, mergînd la voia întîmplării. Înregistrările pot fi aranjate. Și eu am procedat de multe ori în felul acesta ca să scap de vizite care nu-mi făceau nici o plăcere.

Nu mi-am dat seama cînd m-am trezit în dreptul unei intrări. Am sunat îndelung. Mi s-a deschis. În fața mea stătea un omuleț plin de riduri. S-a uitat la mine.

— Intră! — mi-a spus zîmbind printre urmele pe care timpul le zgîriase pe fața lui. În lumea noastră sîntem totuși singuri — a continuat el.

Am vrut să-i explic de ce m-am oprit la ușa lui dar mi-a întors spatele, fără să mai spună ceva. M-am luat după el, străbătînd holul. Am pătruns într-o seră imensă, plină cu tot felul de plante. Unele dintre ele, de multă vreme, nici nu mai existau pe suprafața planetei. Ne-am oprit în mijlocul lor.

— Ce cald este! — am zis ca să sparg tăcerea.

Îmi făcu semn cu mîna să tac. Asculta atent ceva ce-mi scăpa. Începuse să mă copleșească liniștea ce se prelungea tot mai dens. Mă privi fix și-ncepu să-mi zîmbească destins.

— Nu este mereu bună, încrederea în ei.

— Adică? — îl întrebai surprins.

Rîse.

— Te-ai dus la ei — continuă fără să mă privească.

— De unde știți?

— Plantele, îmi șoptesc totul.

Am avut senzația că sînt complet dezbrăcat.

— Dorința mea a fost să cresc plante — murmură el indiferent la starea prin care treceam.

— De ce mi-o spuneți tocmai mie?

— Știi ce te-a împins să vii la mine?

— Zăpada nu te poate consola.

— Mi-am dorit plante unice. Cum nu mai sînt pe planeta noastră.

Doar ale mele — spuse ca și cum nu m-ar fi auzit. Pentru asta m-am prefăcut că-i iubesc. Toți facem la fel.

— Greșiți.

— A, te referi la nenorociții aceia care umblă de colo-colo? Nu merită interes. Niște naivi. Ce rost are să te chinui în frig?

— Nu cred că avem dreptul de a-i judeca.

— Tu nu te prefaci? — îmi zîmbi bătrînul. Femeia pe care ți-ai dorit-o, nu tot ei ți-au dat-o? Nu sînt ei voința ta?

— Dumneavoastră nu depindeți de ei?

— De ce să-i dezamăgim dacă ne cer așa de puțin? Nu ei ne-au învățat să mințim. Cred.

— Iubirea pe care o vor ei, cere sinceritate.

— Se vede că ești tînăr. Da, iubirea cere sinceritate dar, și sinceritatea nu poate fi decît dacă răspunde unui interes comun. Chiar dacă se exprimă diferit. Sînt convins că o parte din noi sîntem asemenea lor.

Am tăcut. Îl priveam. Îmi zîmbi, milos.

— Fiecare rid de pe fața mea reprezintă o clipă de dilemă. Îți repet: majoritatea mințim. Și pe ei dar și pe noi. Cei care se prefac cel mai bine, sînt luați în lumea lor. Știai? Cu toții bănuim că acolo e bine. Eu nu vreau să fiu acolo. Îmi ajung plantele. Din clipa în care am descoperit limbajul plantelor, n-am mai avut nevoie de ei. Uneori mă duc și le spun că-i iubesc. Ca să nu vină peste mine. Să nu afle. Am specii unice de plante. Le-am stimulat forța din ele. Pot provoca explozii pe creier, dacă le vrei răul, lor sau mie. Te pot ajuta să ajungi acolo unde vrei, chiar dacă dorința îți zace în subconștient.

— Și totuși, aceeași întrebare: de ce mi le spuneți tocmai mie?

— Există clipe asemenea apelor care te înghit. Eu am scăpat.

Mă uitam la el. Era rîndul meu să zîmbesc.

— Nu te voi sfătui să ieși din ele. Tu trebuie s-o faci dacă crezi că merită. Ascultă-mă: du-te la ea. Ți s-a confirmat doar o bănuială.

Îl priveam fără să înțeleg.

— Între certitudine și bănuială e o diferență.

— Cît valorează diferența asta?

— Uneori o viață. Du-te la ea și privește-o! Doar atît.

— Bine, plec — i-am răspuns.

— O clipă. I-ai oferit vreodată ceva?

— Doar iubirea mea.

— De-a lungul anilor — începu el să vorbească fără să mai fie atent — mi-am dorit plante pe care să nu le mai am de la ei. Acum nu mi-a rămas decît să obțin specii care să știe să fie și după ce nu voi mai exista eu.

I-am respectat tăcerea.

— Îți voi da una. Doar pentru tine. Rezistă la frig. Să faci rost de pămînt albastru.

Stăteam în zăpadă cu planta strînsă la piept. Aș fi putut să iau cubul dar am preferat să merg pe jos. M-a primit ca de obicei. Era prea frumoasă ca să nu-i cedez. Am rugat-o să aștepte puțin. Am privit vasele cu plante ornamentale.

— Ai pămînt albastru într-unul din ele?

— Da. În cel de sus.

Fără să-i cer voie am smuls floarea din el punînd-o pe a mea.

— Îți place?

A ridicat indiferentă din umeri.

Cuvîntul îmi atîrna pe buze ca un bolovan. Pe vremuri, din el se cernea ziua.

— Mi-a dat-o un bătrîn. Nu i-am promis că voi avea grijă de ea dar, e o plantă.

Se uita la mine și zîmbea. Hăuri se deschideau în suflet.

— Vreau muzică! — i-am spus brusc. Vreau să dansezi cu mine! Numai în brațele mele!

Am dat drumul la muzică. Cercurile imobile de lumină colorată de pe pereți au început să alunece în toate sensurile. Apoi s-au desprins de pe ziduri plutind lent în jurul nostru. Îi priveam trupul cum nu mă mai uitasem niciodată la el vrînd să descopăr pînă și cea mai mică urmă lasată de celălalt pe pieptul ei, pe această întrupare a dorințelor mele. Cineva mă chema. M-am uitat către plantă.

Treptat m-a toropit o ceață galbenă. Nu mai vedeam nimic, nu mai auzeam nimic. Am ieșit din ea pe un culoar ce nu se mai sfîrșea. Mă cuprinsese disperarea de cînd tot mergeam. Am început să alerg. Tot mai repede. M-a oprit un zid. M-am întors dar n-am mai putut să fac un pas. În spatele meu, un alt perete mi se oferea, rece. Resemnat, m-am așezat pe podea, rezemîndu-mă cu spatele de el. Am căzut prin structura sa metalică. Jumătate din trup mi se afla într-o sală imensă. Am vrut să trec înapoi dar nu se mai putea. Zidul se opunea. M-am speriat. Dacă voi rămîne întepenit pentru totdeauna! M-am zvîrcolit, corpul alunecîndu-mi în sală. Pe lîngă mine, treceau, fără să mă vadă, ființe cu pielea albastră. Altele stăteau ghemuite în prisme cu irizații verzi. Erau cuplate cu sfere transparente. I-am urmărit atent pe cei ce ne dădeau totul. Nici nu mă simțeau. Am trecut printre ei fără să fiu oprit. Am văzut un culoar plin cu cei aleși. Liniștiți și încrezători. Nici unul nu era bătrîn. Bărbații priveau femeile. Nu se speriau de ființele albastre ce veneau să-i ia de mînă, încet, cu blîndețe. I-am urmat în camera din care ieșisem. Îi așezau în sfere umplîndu-se cu lumini albe ce se strecurau în prisme, făcîndu-le de un mat orbitor. Încăperea se golea de liniștea imobilă, lăsînd locul unei muzici ce te făcea să plutești în tine. Cînd totul se termină, sferele rămaseră goale. Urmă un moment de tăcere. Prismele se topeau în valuri de energii, în locul lor rămînînd corpurile tinere ale ființelor albastre ce reveneau lent la viață. Am înțeles: prețul dorințelor noastre împlinite. Am plecat. Nu mai aveam ce vedea. Am luat-o pe primul culoar ce mi-a ieșit în cale. Am coborît trepte. Am rămas ca împietrit. Nu știam ce să mai fac. În fața mea zăcea o navă imensă. M-am apropiat. Cu teamă. Am pătruns în ea. Totul era degradat și abandonat. Nu cred că mai putea fi vreodată folosită. Crăpături în panouri, fire atîrnînd, pereți protectori desprinși, ecrane sparte, tuburi îndoite. Am simțit nevoia să plec, să ies cît mai repede din clădirea lor. Am apucat-o, la nimereală, pe un alt culoar. O nouă sală cu zidurile pline cu butoane pe care erau gravate cifre și litere. Mă uitam mirat. Abia am avut vreme să mă feresc de o arătare metalică ce intrase zumzăind. A trecut indiferentă. Totuși nu puteam merge mai departe. Am atins unul din butoane. Pe podea a apărut imaginea unui om care, după ce-i asigura de iubirea lui, le cerea să-i îndeplinească o dorință. Apoi chipul alunecă pe sub tălpile mele. După el apărură o serie de date. Cifrele: anul nașterii. Literele: numele. Am început să mă caut. Eram pe primul rînd. Am apăsat. Mi-a apărut imaginea, cerînd. Au urmat cuvintele. Ultimele rînduri m-au făcut să tresar.

DORINȚA: confirmarea unei bănuieli.

VIITOAREA DORINȚĂ: nu va mai fi.

SCOP: va fi ales.

M-am întors. Ciudățenia metalică revenise. Neatent, m-am lovit de ea. A începu să urle. Nu era mare. Am luat-o în mîini ca să dau cu ea de podea. Auzeam pașii ființelor albastre. M-am pierdut într-o ceață galbenă ce cobora din toate părțile, învăluindu-mă. Cădeam. M-am oprit pe podeaua camerei. Ea mi se materializă instantaneu în brațe. Dansam.

— De cît timp stăm îmbrățișați?

— De cîteva minute.

Am privit planta. Părea mai mare. Am plecat imediat.

Stăteam la ușa bătrînului, sunînd, dar nu mai răspundea. Mai bine nu-mi dădea floarea. Mai bine nu aflam că ei îți satisfac absolut totul. Chiar și confirmarea unei bănuieli, fără să-ți spună dacă este adevărat sau nu. Cu ea nu mai putea rămîne. I-am spus că e liberă, că poate să facă ce dorește. N-am mai insistat. I-am lăsat planta pe prag.

Zile în șir m-am plimbat prin casa dăruită de ei, așteptîndu-i să vină să mă ia. N-au apărut. Nimeni nu știe cum și cînd sosesc. Uneori mă gîndeam la ea. Veșnic ar fi fost între noi o bănuială. M-am hotărît. Am părăsit totul pornind pe jos în căutarea umbrelor. Am dat peste un grup ghemuit în zăpadă. Cînd m-au văzut, au vrut să fugă. Le-am făcut semn să se oprească. M-am apropiat de ei, cercetîndu-le culoarea ochilor.

— Caut o femeie cu ochii albaștri. Nu știți unde este? Nu mi-au răspuns. Au plecat. M-am luat după ei. În felul acesta poate voi da peste ea. În fiecare om există o punte fragilă către ceilalți. Dacă am avea curajul s-o trecem! Am alergat ca să-i ajung din urmă. Unul dintre ei s-a întors.

— Tăcerea noastră nu ți-a fost de ajuns? — se răsti la mine.

— Trebuie s-o găsesc!

— Aveam un bătrîn pe o targă. Unul de-al tău a trecut peste el. Nu vei avea curajul să fii cu noi. Pleacă!

Cu timpul m-au acceptat.

Cîteodată treceam prin apropierea clădirii ființelor albastre. Veneau în continuare oameni să li se îndeplinească dorințele. Nu știua prețul. Priveam cu amărăciune la umbre. Nici ele nu mai puteau să ierte. Dacă am s-o găsesc îi voi cere să mă ierte că nu am ajutat-o atunci. Dacă va spune da, vom fi primii care au trecut puntea. Iar după noi, poate vor mai veni și alții. Am ridicat capul privind norii. Nimeni de pe planeta asta nu s-a gîndit să vadă cum răsare sau cum apune soarele.

•

Plini de îngîmfare nesănătoasă, și arborînd
Un blînd zîmbet sau un rînjet amar,
Sîntem aici cu toții locuitorii
Unui minuscul glob numit Pămînt.

Pe marginea valurilor agitate sau chiar în inima
Unei cetăți inundată de lumini,
Sîntem exilați înăuntrul
Unei umile picături numită atmosferă.

Dar care va fi pentru noi fericirea de acum încolo?
Să-ți întorci trist privirile înapoi,
Apoi să zbori, să pleci pentru totdeauna?
Sau să te întorci totuși pe Pămînt?

Constantin VANȘENKIN (U.R.S.S.)

RAY BRADBURY

OMUL DE LA ETAJUL DOI

— versiune prescurtată —

Își amintea cu cîtă grije și cu cîtă îndemînare mînuia bunica mațele reci de găină scoțînd minunății din ele; buclele umezi și lucioase ale intestinelor cu miros de carne, mușchiulețul inimii, pipota și colecția de grăunțe din ea. Cît de curat și cu cîtă blîndețe făcea ea astea, Grandma, cît de bine tăia găina ca să-i scoată bogățiile ce vor fi despărțite unele de altele după o regulă segregaționistă riguroasă, — unele puse într-o oală cu apă, altele într-o bucată de hîrtie ca să fie aruncate mai tîrziu la cîine, — dacă avea chef! Apoi urma ritualul taxidermici, pasărea era umplută cu pîine înmuiată și condimentată totul continuînd cu ora de chirurgie, un ac strălucitor și mișcări rapide, — împunsătură după împunsătură, cosînd-o strîns.

Toate acestea constituiau unul dintre principalele fioruri ai celor unsprezece ani de viață ai lui Douglas.

În total numărase douăzeci de cuțite prin diferite sertare toate scîrțîind din fermecata masă de bucătărie de unde Grandma, o bătrînă vrăjitoare de treabă cu părul alb și fața blîndă, scotea uneltele necesare îndeplinirii miracolelor sale.

Trebuia ca Douglas să stea cuminte. Avea voie să se așeze în fața bunicii, de cealaltă parte a mesei, cu nasul cîrn pătat de pistrui, lipit de marginea mesei dar orice pălăvrăgeală incoerentă a puștiului era interzisă fiindcă putea să cauzeze atmosferei de farmec ce-i înconjura. Era uimitor cînd Grandma flutura prin aer solnițele de argint ce le credea umplute cu pulbere de mumie și oase pisate de indieni pe care le folosea din plin ca să pudreze cu generozitate pasărea în timp ce gura șîrbă mormăia versuri mistice.

— Grammy, nu se putu abține Douglas, rupînd liniștea. Oare așa sînt și eu pe dinăuntru ? (Arătă către găină).

— Da, spuse Grandma. Poate că ceva mai ordonat și mai prezentabil. În rest, ești aproape la fel ca ea.

— Și mai are ceva în plus, spuse Douglas care nu prea era mîndru de comparație.

— Da, spuse Grandma. Mai are ceva în plus.

— Bunicul are mai multe decît mine înăuntru. Se revarsă peste curea în așa hal încît se poate sprijini cu coatele pe ea.

Bunica rise și dădu aprobator din cap.

Douglas continuă cu încăpățînare :

— Și Luci Williams, ce stă mai încolo, în josul străzii...

— Ssssii ! tacă-ți gura, copile, țipă bunica.

— Păi nu are...

— Nu-i duce tu grija. Ea e deosebită de noi !

— Și prin ce se deosebește ?

— Într-o zi, o să vină calul dracului și-o să-ți coase gura, zise pe un ton hotărît bunica.

Douglas aștepta în tăcere. Apoi, nemaiputînd răbda, începu să întrebe :

— De unde știi că am și eu așa ceva pe dinăuntru, bunico ?

— Ah ! Lasă-mă în pace ! Mai pleacă odată de aici.

Soneria de la intrare zbîrnîi.

Douglas, ce alergă de-a lungul culoarului, văzu prin ușa cu geam de la intrare, o pălărie de paie. Se mai auzi de cîteva ori soneria. Douglas deschise ușa.

— Bună ziua, băiețele. Doamna proprietăreasă este acasă ?

Niște ochi cenușii cu privirile reci pe o față lungă de înnecat dat cu ceară îl privea pe Douglas. Bărbatul era înalt, slab cărînd un geamantan, o servietă și o umbrelă sub braț avînd mănuși cenușii, moi, întinse pe degetele sale osoase și o pălărie de paie îngrozitor de nouă.

— Are treabă.

— Doresc să închiriez camera de la etajul doi, cum scrie în anunț.

Douglas se zbîrli :

— Mai avem zece chiriași și camera este deja dată. Vedeți-vă de drum !

— Douglas !

Bunica apăru pe neașteptate în spatele lui.

— Cum să plecați ? Zise ea către străin. Nu-l luați în seamă pe copil.

Fără să zîmbească, bărbatul intră. Se deplasa de parcă era înțepenit. Douglas îl privi cum urcă pînă îl pierdu din vedere în susul scării, auzind-o pe bunica cum îi spunea în amănunt care sînt avantajele camerei de la etaj. În curînd, coborî stivuind pe brațele lui Douglas lenjeria de pat scoasă din dulap și-l trimise pe Douglas să le ducă în goana mare la etaj.

Puștiul se opri în prag. Camera era în mod curios schimbată, pur și simplu fiindcă străinul stătuse cîteva clipe în ea. Pălăria de paie, fragilă și îngrozitoare, zăcea pe pat. Umbrela se sprijinea înțepenită pe perete ca un liliac mort cu aripile negre pe jumătate strînse.

Douglas clipi în fața acestei umbrele.

Străinul stătea în picioare, în mijlocul camerei modificate, mare, enorm de mare.

— Ține !

Douglas risipi încărcătura brațelor pe pat.

— Se mănîncă chiar la ora douăsprezece și dacă întîrziați o să se răcească supa. Bunica veghează, de fiecare dată, ca să nu se întîmple așa ceva.

Bărbatul înalt și ciudat numără zece bănuți de aramă strecurîndu-i în buzunarul cămășii lui Douglas unde răsunară în cădere.

— O să fim prieteni, îi zise pe un ton aspru.

Era caraghios, bărbatul acesta ce nu avea decît bănuți. Cu grămada. Dar nici cel puțin o monedă ca lumea nu poseda. Nici sferturi de dolar, nici monede de zece cenți. Doar bănuți de aramă, noi nouți.

Douglas îi mulțumi melancolic.

„Cînd voi strînge mai multe am să le schimb pe una de zece cenți ce-o voi pune în pușculiță. Am deja zece dolari jumate în monede de argint de zece cenți pentru vacanța din tabără, din august".

— Acuma trebuie să plec să mă spăl, spuse bărbatul.

S-a întîmplat odată, la miezul nopții, ca Douglas să se scoale ca să asculte o furtună ce mîrîia afară, vîntul aspru și rece ce zgîlțîia casa, ploaia ce ciocănea în fereastră. Apoi un fulger se opri în fața geamului într-un plesnet liniștit de înspăimîntător. Își aminti de frica ce-l făcu să privească prin cameră, găsind-o ciudată și groaznică în lumina bruscă.

Așa era acuma, în clipa aceasta, în această cameră închiriată. Copilul rămăsese locului; privind străinul iar după aceea camera ce nu mai părea la fel cu cea pe care o știa el ci cu mult mai schimbată fiindcă acest bărbat, la fel de prompt ca și fulgerul din acea noapte, răspîndise prin ea lumina sa proprie. Douglas se dădu înapoi cu spatele, încet, în timp ce străinul înainta către el. Ușa îi fu trîntită în nas.

Lingura de lemn plină cu piure de cartofi se ridică în aer coborînd repede înapoi. Domnul Koberman, căci așta îi era numele, își aduse tacîmurile sale de lemn — furculiță, lingură și cuțit — cînd îl chemă bunica la masă.

— Doamnă Spaulding, spuse el liniștit, tacîmurile me-

le personale; vreți să le folosiți. Doar astăzi voi mai lua masa de prînz, începînd de mîine, doar micul dejun și cina.

Bunica era foarte activă, intrînd și ieșind, aducînd castroanele aburinde, pline cu supă și platourile calde cu bob și piure de cartofi ca să-l impresioneze pe noul chiriaș în timp ce Douglas se distra lovind tare cu lingura în farfurie fiindcă își dăduse seama că zgomotul îl enerva pe domnul Koberman.

— Știu și eu să fac un număr de magie, spuse Douglas. Priviți.

Frecă de unghie unul din dinții furculiței sale pe care îl îndrepta în diferite direcții, către colțurile mesei, cu gesturi de magician. Peste tot unde îndrepta furculița, sunetul dintelui ce vibra țîșnea ca vocea metalică a unui strigoi. Oricine putea, desigur, să facă la fel: apăsa fără să fie văzut, mînerul furculiței de lemnul mesei ce amplifica vibrația asemenea unei cutii de rezonanță. Aveai cu adevărat impresia că asiști la un număr de magie.

— Și ici, și ici!... și colo!..., exclamă vesel Douglas trăgînd de fiecare dată de vîrful furculiței. O îndreptă, cu zgomotul cel făcea, către supa domnului Koberman. Fața de culoarea nucului a domnului Koberman deveni aspră, dură și înfiorătoare. Își împinse cu violență castronul cu supă, buzele i se agitau, se lăsă cu spatele pe spătarul scaunului.

Apăru bunica :

— Ce vă nemulțumește, domnule Koberman ?

— Nu pot să mănînc supa asta.

— De ce ?

— Pentru că sînt plin de ea și nu mai pot să-nghit mai mult de atît. Mulțumesc.

Părăsi încăperea cu fața congestionată și privirile încărcate cu furie.

— Ce i-ai mai făcut, Douglas ? se informă sec bunica.

— Nimic, bunico. Bunico, de ce mănîncă cu tacîmuri de lemn ?

— Nu ești aici ca să pui întrebări. De altfel, cînd te duci la școală ?

— Peste șapte săptămîni.

— Sfinte Dumnezeule! zise bunica.

Domnul Koberman lucra doar noaptea. În fiecare dimineață se întorcea în mod misterios, devora o foarte mică gustare, apoi adormea fără zgomot în cameră cît ținea ziua călduroasă ce te îndemna la moțăială, pînă la cina respectabilă ce o lua seara împreună cu cellalți chiriași.

Obiceiul de a dormi ziua al domnului Koberman îl obliga pe Douglas să nu facă gălăgie. Ceea ce era de nesuportat. Astfel, de cum pleca bunica să facă vizite sau să cumpere ceva în capul străzii, Douglas călărea balustrada scării, bătea din tobă, arunca cu mingea de golf în perete sau, pur și simplu, zbiera fără să se oprească timp de trei minute în dreptul ușii domnului Koberman sau mai mult decît atît, trăgea de șapte ori la rînd apa la toaletă. Dar domnul Koberman nu reacționa niciodată. Camera era tăcută și întunecoasă. Nu se plîngea. Nu scotea nici un sunet. Dormea și dormea că puteai să tai lemne pe el. Era foarte ciudat. De necaz, Douglas simțea cum arde în el, limpede, de o frumusețe fără tremur, pura și alba flacără a urii. Pe vremuri fusese înfloritoare, strălucitoare și veselă cînd domnișoara Sadlowe locuia acolo. Acum, era țeapănă, goală, rece, curată, totul era la locul lui în această cameră, totul părea ciudat și fragil.

Era în a patra dimineață. Douglas se cățăra pe scară. La jumătatea drumului, între primul și cel de al doilea etaj, era o fereastră mare cu pătrate de sticlă portocalii, purpurii, albastre, roșii și de culoarea vinului de Bourgogne. În vraja primelor dimineți, cînd soarele trecea prin ele ca să se oprească pe palier, curgînd de-a lungul balustradei, Douglas rămînea pur și simplu cocoșat lîngă această fereastră ca să privească lumea și viața prin pătratele multicolore. În prezent, o lume albastră, un cer albastru, tramvaie albastre și cîini albaștri ce se fîțîiau de colo-colo. Schimbă locul. Acuma, o lume de chihlimbar. Trecură două femei, galbene de sus pînă jos, asemănătoare cu fetele lui Fu Mandciu! Pătratul acesta de sticlă făcea ca soarele să pară a fi din aurul cel mai pur. Sună de ora opt dimineața. Domnul Koberman trecea pe jos, pe trotuar, se întorcea de la munca lui de noapte cu bastonul agățat de cot, cu atrocea lui pălărie de paie lipită de cap cu briantină. Douglas mai schimbă odată unul din pătrate. Domnul Koberman era o piele roșie ce înainta printr-o lume roșie cu copaci roșii, cu flori roșii... și... și ceva deosebit. Ceva deosebit emana din domnul Koberman. Douglas se uită cruciș. Pătratul roșu de sticlă îi făcea ceva domnului Koberman, schimbîndu-l. Fața sa. Hainele sale, mîinile sale. Îmbrăcămintea părea că i se topește. Douglas avu impresia, la un moment dat, îngrozitoare clipă, că putea să vadă înăuntrul domnului Koberman. Și ceea ce văzu îl făcu să se lipească cu fața de pătratul roșu, clipind din ochi. În acea clipă, domnul Koberman ridică privirile văzîndu-l pe Douglas și agită furios umbrela ca și cum ar fi vrut să-l lovească. Alergă în goană peste peluza roșie pînă la ușa de la intrare.

— Tinere! Țipă el în timp ce alerga, urcînd scara cîte patru trepte deodată, ce făceai aici ?

— Priveam, spuse el, simțindu-se brusc neîndemînatic.

— Doar atît, da, doar atît? țipă domnul Koberman.

— Da, domnule. Privesc prin toate pătratelele. Tot felul de lumi. Albastră... roșie... galbenă... toate sînt deosebite.

— Chiar tot felul de lumi? domnul Koberman privi prin pătratelele de sticlă și deodată, fața sa deveni palidă. Își recăpătă prezența de spirit, ștergîndu-și fața cu batista și făcîndu-se că rîde.

Se duse pînă în dreptul ușii camerei sale, apoi:

— Continuă, joacă-te, spuse el.

Ușa se închise în urma lui. Palierul era pustiu. Domnul Koberman se întoarse acasă. Douglas ridică indiferent din umeri și căută un al pătrat.

— O! totul este violet!...

O jumătate de oră mai tîrziu, în timp ce se juca în parcul cu nisip din spatele casei, Douglas auzi zgomotul, apoi căderea zornăitoare a cioburilor de sticlă. Sări în picioare. La scurt timp după aceea, bunica apăru pe treptele de la ieșirea din spate cu vechea piele de ascuțit briciul tremurîndu-i în mînă.

— Douglas! De cîte ori ți-am zis să nu mai arunci cu mingea de golf în casă! Of! o să mă apuce plînsul!

— Dar nu m-am mișcat de aici! protestă el.

— Vino să vezi ce ai făcut, băiat rău ce ești!

Marile pătrate de sticlă diferit colorate erau împrăștiate în haosul unui curcubeu la etajul de sus și mingea sa de golf era în mijlocul resturilor. Chiar înainte de a fi putut să înceapă să-și pledeze nevinovăția, Douglas încasă la fund vreo douăsprezece lovituri răsunătoare. Oriunde s-ar fi dus, urlînd, bucata de piele îl ajungea din urmă plesnindu-l din nou. Mai tîrziu, ascunzîndu-și amărăciunea în nisip ca struțul, Douglas întretinea vie groaznica sa amărăciune printr-un mut discurs dus de unul singur în sine. Știa cine aruncase această minge. Un bărbat cu pălărie de paie și umbrelă țeapănă, cu camera rece și cenușie. Da, da, da! Smocăia din nas și lacrimile îi curgeau pe obraji. Așteptați! Așteptați, c-o să vedeți voi! O auzea pe bunică măturînd cioburile, adunîndu-le în șorțul ei și ducîndu-se cu ele la lada de gunoi. Albastre, roz, galbene, meteoriți de sticlă roștogolindu-se, luminoși. Cînd bunica plecă, Douglas se tîrî gemînd pînă acolo ca să mai salveze cîteva bucăți din sticla fermecată. Recuperă trei bucăți. Domnul Koberman detesta ferestrele colorate. Acesta — făcu să răsune cioburile scăpate printre degete — acesta merita osteneala de a fi păstrat. Bunicul se întorcea de la birou în fiecare seară cu ziarul în mînă, puțin înaintea chiriașilor, la ora cinci. Cînd mersul încet și greu umplu holul, cînd solidul baston de acaiu căzu în suportul cilindric pentru umbrele, Douglas alergă să îmbrățișeze burta cea mare și să se așeze pe genunchii bunicului în timp ce acesta își citea ziarul de seară.

— Hi! Bunicule!

— Hei, astîmpără-te!

— Bunica a mai tăiat și azi găini. E distractiv să vezi cum le prepară, spuse Douglas.

Bunicul își continuă lectura.

— Este a doua oară în săptămîna asta, găinile. Este femeia cea mai amatoare de găini ce-a existat vreodată pe pămînt. Îți place să privești cum le taie, nu? Smecher insensibil!

— E doar simplă curiozitate.

— Din punctul ăsta de vedere, nimeni nu ar putea spune că duci lipsă, zise bunicul pe jumătate indispus, pe jumătate rîzînd. Îți mai amintești cînd a fost ucisă femeia aia în gară? Te-ai dus liniștit s-o vezi, inclusiv sîngele. Ciudat mai ești! Rămîi așa. Nu te teme niciodată de nimic în viață. Cred că ai moștenit asta de la taică-tu. Nu te

faci militar din nimic și erai așa de asemănător lui pînă cînd ai venit să trăiești aici, anul trecut.

Bunicul se reîntoarse la ziarul său. O lungă pauză.

— Bunicule ?

— Da ?

— Și dacă un om n-ar avea inimă sau plămîni sau stomac și totuși ar merge de colo-colo, viu?

— Asta, mormăi bunicul, ar fi o minune.

— N-aș zice chiar o minune... Nu. Vreau să spun că ar fi cu totul diferit de noi pe dinăuntru. Adică, nu ca mine.

— Ei, bine, nu ar fi ființă omenească, nu-i așa, băiete ?

— Nu prea cred, bunicule. Bunicule, tu ai inimă și plămîni ?

Bunicul rîse încetișor :

— Cinstit să fiu, habar n-am. Nici nu le-am văzut, nici nu le-am simțit vreodată. Niciodată nu mi-am făcut radiografia, niciodată nu am văzut vreun medic. Atît cît știu eu de mine, pot fi la fel de mare pe dinăuntru cît și-un cartof.

— Dar eu, oare am stomac?

— Nici să nu te îndoiești din punctul acesta de vedere ! strigă bunicul din pragul ușii salonului. Sînt sigur că-l am fiindcă îl hrănesc. Și tu ai plămîni ! Dacă n-ai avea, n-ai putea să zbieri așa de tare de trezești și morții din somn. Și mai ai și mîinile murdare, du-te de ți le spală. Masa e gata.

— Vin, bunicule, se agită Douglas.

Dacă cumva a avut intenția să-l întrebe mai multe pe Douglas în legătură cu ciudata lor discuție, atunci, bunicul pierdu ocazia în mijlocul avalanșei de chiriași ce coborau repede scara. Dacă masa de seară ar mai fi întîrziat cu un singur minut, bunica și cartofii ar fi făcut explozie.

Chiriașii rîdeau și pălăvrăgeau la masă — doar domnul Koberman stătea mut și morocănos printre ei — oprindu-se imediat cînd bunicul își făcu auzit glasul. Vorbi timp de cîteva minute despre politică, apoi o coti către tulburătorul subiect al recentelor decese ciudate din oraș.

— Sînt niște întîmplări care l-ar face să ciulească urechile pe un bătrîn editor de ziar, spuse el privindu-i pe toți. Tînăra aceea, domnișoara Larson de exemplu, ce trăia pe malul celălalt al rîpei. Găsită moartă, acum trei zile, fără motive întemeiate. Doar un fel de tatuaje curioase pe tot corpul iar pe față, o expresie de-l făcea să tremure și pe Dante. Și cealaltă tînără, cum o chema ? Whitely ? A dispărut fără să se mai întoarcă vreodată.

— Astfel de lucruri se întîmplă mereu, zise cu gura plină, domnul Britz, mecanicul garajului. N-ați aruncat niciodată o privire pe o listă în Biroul Dispăruților ? Așa de mare e. (Își întări vorbele cu un gest din mîini). Nici nu poți să știi ce li s-a-ntîmplat majorității dintre ei.

— Mai vrea cineva puțină umplutură cu piure ?

Bunica împărțea cu generozitate porții din interiorul găinii. Douglas privea în fața sa gîndindu-se că găinile au două feluri de mațe, cele făcute de Dumnezeu și cele preparate de om. Da. Și dacă sînt trei feluri de intestine ? Ii ? De ce nu? Discuția continuă în legătură cu moartea misterioasă a cutărui sau cutăreia și, oo, da, vă amintiți, săptămîna trecută. Marion Barsumian a decedat din stop cardiac, dar dacă nu are nici o legătură ? sau dacă are ? ești nebun ! zii de altceva, de ce să vorbești de asta la masa de seară ! Sau cine știe ?

— Nu poți să bagi mîna în foc, observă domnul Britz. Poate că avem un vampir prin oraș.

Domnului Koberman i se opri mîncarea-n gît.

— În anul 1927 ? zise bunica. Un vampir ? Să fim serioși !

— Ba bine că nu, zise domnul Britz. Îi poți ucide cu gloanțe de argint. Sau cu orice din argint. Ei detestă argintul. Nu pot să-l suporte. Am citit despre asta într-o zi, printr-o carte. Sînt sigur de asta !

Douglas îl privi pe domnul Koberman ce nu mînca decît cu tacîmuri din lemn și nu avea în buzunare decît bănuți noi de aramă.

— Este o judecată greșită, zise bunica, să dai la voia întîmplării o denumire pentru orice. Noi nici nu știm ce este un spiriduș, un vampir sau un strigoi. Pot fi orice. Nu poți să-i împarți pe categorii, să le pui etichete și să decizi că ei se comportă într-un fel sau altul. Ar fi absurd. Doar sînt oameni. Oameni ce fac anumite lucruri. Da, aceasta ar fi definiția corectă : oameni ce fac anumite lucruri.

— Scuzați mă, spuse domnul Koberman ce se ridică și ieși pentru plimbarea sa de seară înainte de a ajunge la locul său de muncă. Stelele, luna, vîntul, pendula ce ticăia, clopotul ce anunța orele ce se scurgeau către zorii zilei, răsăritul soarelui și iată o altă dimineață, o altă zi și pe domnul Koberman că se întorcea pe trotuar, venind de la munca sa de noapte. Douglas stătea la pîndă, mic mecanism ce funcționa, zumzăia, veghea cu ochii săi încordați de atenți. Către prînz, bunica se duse după cumpărături la băcănie. Așa cum avea obiceiul, de cum pleca bunica, Douglas începu să urle și să țipe la ușa domnului Koberman timp de trei minute. Și tot ca de obicei, nu răspunse nimeni. Tăcerea era îngrozitoare. Coborî în fugă scara, puse mîna pe șperaclu, pe o furculiță de argint și pe trei cioburi de sticlă colorată pe care le salvase din ruinele ferestrei. Băgă șperaclul în broască și deschise ușa, încetișor. Camera era în semiobscuritate cu jaluzelele lăsate. Domnul Koberman era întins pe patul nefăcut pentru culcare, îmbrăcat în hainele de muncă și respirînd încetișor, pieptul ridicîndu-i-se și coborînd. Nu se mișca. Fața îi era nemișcată.

— Salut, domnule Koberman.

Pereții fără culoare amplificau asemenea ecoului respirația regulată a bărbatului. Lovind cu mingea de golf în podea, Douglas înaintă către el. Domnul Koberman nu se mișcă deloc. Douglas urlă. Degeaba, tot nu primi nici un răspuns.

— Domnule Koberman !

Aplecat peste fața celui adormit, Douglas i-o înțepă cu furculița de argint. Domnul Koberman tremură. Se mișcă puțin. Gemu chinuit. De data aceasta, un răspuns. E bine și așa. Douglas scoase din buzunarul său un clob de sticlă albastru. Privind prin el se trezi într-o cameră albastră, o lume albastră, deosebită de cea pe care o cunoștea. La fel de diferită, de exemplu, de lumea roșie. Mobile albastre, pat albastru, tavan și pereți albaștri, tacîmuri de lemn albastre pe brațul albastru și albastrul închis al feței și mîinilor domnului Koberman și pieptul său albastru ce se ridica și cobora. Și de asemenea... Ochii larg deschiși ai domnului Koberman ce-l priveau cu o foame de lup. Douglas se dădu înapoi, luînd ciobul al-

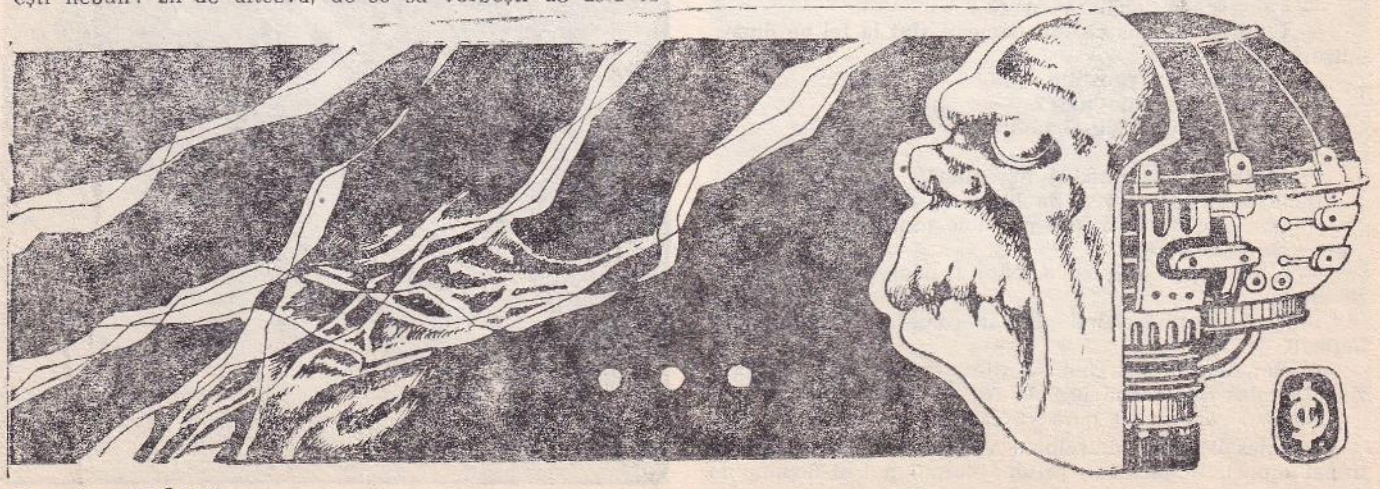

Corneliu DRĂGAN

bastru din fața ochilor. Cei ai domnului Koberman erau închiși. Iarăși ciobul albastru — deschiși. Ciobul albastru îndepărtat — închiși. Curios! Douglas continuă tremurînd, experiența. Prin ciobul albastru, ochii domnului Koberman păreau că-l privesc fix — priviri înfometate — prin pleoapele închise. Fără ciobul albastru, păreau strîns închise. Dar mai rămăsese și trupul domnului Koberman: hainele pe care le purta noaptea cînd ieșea se topeau pe el. S-ar putea ca să fie de vină și ciobul albastru. Sau poate că hainele se transformau de la sine. Ori poate că erau pe domnul Koberman. Douglas strigă. Vedea chiar prin pielea stomacului domnului Koberman, chiar în interiorul lui. Domnul Koberman era umplut. Sau aproape umplut, oricum. Avea înăuntru lucruri ciudate cu forme bizare... Douglas rămase cinci minute blocat de uimire gîndindu-se la lumile albastre, roșii, galbene puse una lîngă alta, trăind alăturate asemenea pătratelor colorate ce mai erau încă pînă mai ieri în interiorul marii ferestre albe de pe scară. Împreună, pătrate colorate, lumi deosebite, chiar domnul Koberman o spusese. Acum înțelegea de ce fusese spartă fereastra colorată.

— Domnule Koberman, treziți-vă.

Nici un răspuns.

— Domnule Koberman, unde lucrați pe timp de noapte? Unde lucrați, domnule Koberman?

O ușoară briză mișcă jaluzeaua albastră.

— Într-o lume roșie sau o lume albastră ori galbenă, domnule Koberman?

Peste tot în cameră domnea o tăcere de sticlă albastră.

— Așteptați-mă, zise Douglas.

Coborî în bucătărie, trase de marele sertar ce scîrțîia, luă pe cel mai mare, pe cel mai tăios dintre cuțite. Foarte liniștit trecu prin hol, urcă scara, deschise ușa camerei domnului Koberman, intră, închise ușa, ținînd strîns cuțitul în mînă.

Bunica era preocupată cu frămîntatul cocii cînd intră Douglas în bucătărie și puse ceva pe masă.

— Bunico, ce este asta?

Ea se uită pe deasupra ochelarilor.

— Habar n-am.

Era ceva pătrat ca o cutie. Era elastică. Era de un portocaliu orbitor. Patru tuburi pătrate, albastre, erau prinse de ea. Mirosul era ciudat.

— N-ai văzut niciodată așa ceva, bunico?

— Nu.

— Deci este cum mi-am închipuit.

Douglas lăsă pe masă obiectul, ieși din bucătărie și se întoarse după cinci minute:

— Dar asta?

Puse pe masă un lănțuleț cu verigile de un roz strălucitor de care atîrna un triunghi purpuriu.

— Nu mă mai plictisi, zise bunica. Nu-i decît un lanț.

Reveni apoi cu mîinile pline de obiecte. Un inel, un pătrat, un triunghi, o piramidă, un dreptunghi și multe alte forme. Toate erau flexibile, elastice și păreau făcute din gelatină.

— Și asta nu-i totul, spuse Douglas, continuînd să pună pe masă tot ce aducea. Mai sînt multe acolo de unde vin.

— Da, da, îi răspunse absentă bunica, preocupată de munca ei.

— Greșești, bunico.

— Greșesc, în legătură cu ce?

— Cînd mi-ai spus că toți oamenii sînt la fel pe dinăuntru.

— Încetează cu prostiile.

— Unde-i pușculița mea?

— Pe șemineul unde ai lăsat-o.

— Mulțumesc.

Plecă în salon, luîndu-și pușculița.

Bunicul se întoarse de la birou la ora cinci.

— Bunicule, vrei să urci cu mine pînă sus?

— Da băiete. De ce?

— Vreau să-ți arăt ceva. Nu-i frumos dar este interesant.

Bunicul îl urmă rîzînd pînă în camera domnului Koberman.

— Bunica nu va trebui să știe, s-ar supăra pe mine zise Douglas deschizînd ușa. Ui-te!

Bunicul rămase cu gura căscată.

Douglas își va aminti toată viața de orele care au urmat atunci. În picioare, privind corpul gol al domnului Koberman, coronerul și ajutoarele sale. Jos, bunica, întrebînd curioasă:

— Ce s-a întîmplat sus?

Și bunicul zicînd cu o voce tremurată:

— Îl voi duce pe Douglas să se plimbe în vacanța asta ca să poată uita povestea asta înfricoșătoare. Îngrozitoare, îngrozitoare întîmplare!

Douglas spuse:

— De ce înfiorătoare? Ce e rău aici? Nu văd nimic rău. Mă simt bine.

Pe coroner îl trecu un frison și zise:

— Koberman a decedat de-a binelea.

Adjunctul său, transpirînd:

— Ați văzut lucrurile acelea din hîrdaiele cu apă și din hîrtia de ambalaj?

— Of, Doamne, da! Le-am văzut.

— Dumnezeule!

Coronerul se aplecă iarăși deasupra corpului domnului Koberman.

— Băieți, este bine să nu știe nimeni nimic despre asta. Nu este un asasinat. O binefacere l-a împins pe puști să acționeze. Cine știe ce s-ar mai fi întîmplat dacă nu se termina așa.

— Ce era Koberman? un monstru?

— Posibil. Nu știu. Oricum, ceva ce nu era om.

Mîinile coronerului atinseră cu îndemînare sutura. Douglas era mîndru de munca sa. O privise cu atenție pe bunica cum procedează și-și adusese aminte. Acul, ața de cusut și restul. Analizat cu atenție, domnul Koberman era la fel de reușit ca și găinile cusute de bunica cînd le prepara pentru masă.

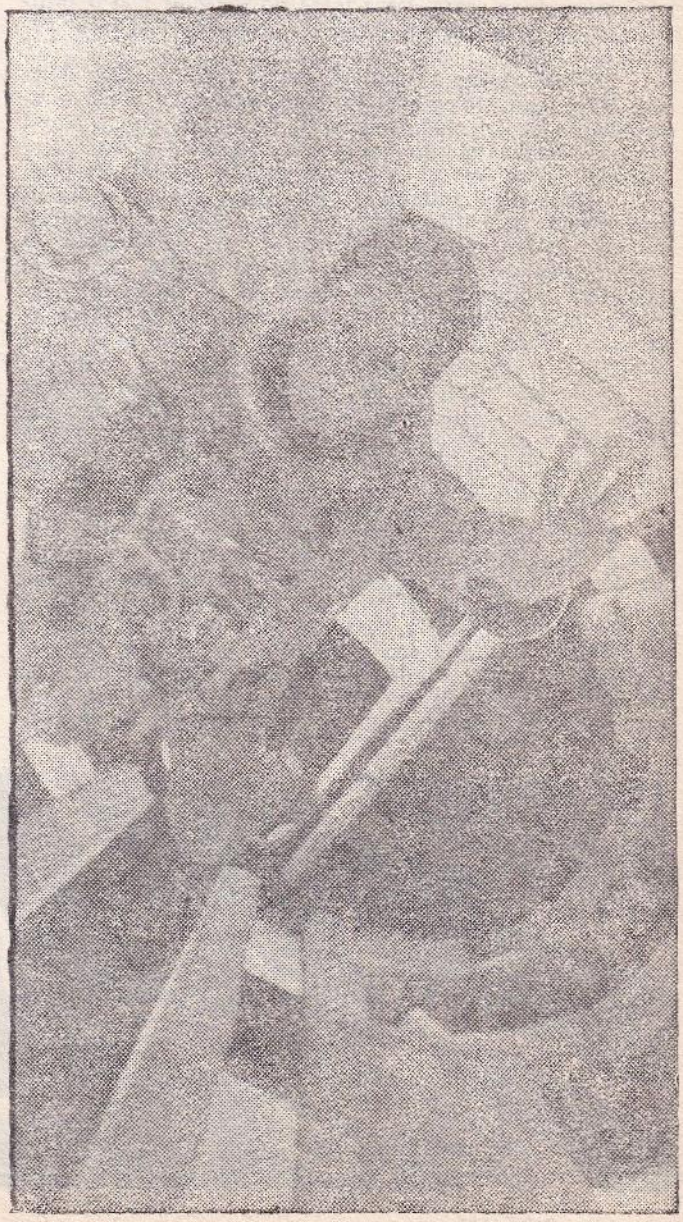

DUMITRU FALCAN

INTELIGENŢA ARTIFICIALA

Stadiul atins în dezvoltarea ştiinţei a pus în evidenţă un al treilea atribut fundamental al materiei, pe lîngă substanţă şi energie: informaţia.

Informaţia, privită ca opus al entropiei, este elementul care asigură existenţa structurilor organizate în universul nostru. Apariţia şi evoluţia vieţii pe planeta noastră a fost posibilă datorită proprietăţilor antientropice ale anumitor sisteme de organizare ale materiei bazate pe un schimb continuu de materie, energie şi informaţie cu universul înconjurător, supus inexorabilei legi a creşterii entropiei — legea a treia a termodinamicii.

Din această perspectivă, apariţia omului constituie expresia cea mai înaltă a organizării materiei, momentul în care aceasta devine conştientă de ea însăşi.

Evoluţia omului şi a societăţii umane a scos tot mai pregnant în relief importanţa informaţiei, care permite, pe de o parte, păstrarea integrităţii sistemelor existente, şi pe de altă parte, oferă posibilitatea dezvoltării unor structuri noi, mai performante. Ca orice proces natural, dezvoltarea societăţii omeneşti s-a condus după legea minimizării efortului. În lupta sa pentru supravieţuire în mijlocul unei naturi ostile, omul a căutat cele mai eficiente mijloace care să compenseze fragilitatea sa fizică şi a izbutit datorită celui mai puternic centru de preluare a informaţiilor existent în univers: creierul uman.

Timid la început, apoi din ce în ce mai hotărît, omul a transferat efortul său fizic şi intelectual asupra unor elemente găsite în natură sau asupra unor dispozitive inventate de el, care îi multiplica forţa motrice de mii de ori.

Îmblînzirea animalelor sălbatice, descoperirea focului, a energiei mecanice, termice, electrice şi nucleare constituie momente de referinţă în efortul omului de o construi o lume pe măsura sa. Toate aceste descoperiri presupun un volum din ce în ce mai mare de informaţii, care să le prelucreze în timp util şi care să fie comunicate întregii societăţi de unde necesitatea „prelungirii" creierului uman cu sisteme care să-i amplifice potenţialul.

A fost inventat scrisul, un sistem de comunicare propriu omului care depăşeşte orice limită în spaţiu şi timp. Din antichitate datează şi prima unealtă inteligentă: abacul. Descoperirile în cele două planuri, fizic şi intelectual au urmat un curs paralel, şi astfel, în momentul în care se punea la lucru energia termică, a apărut şi prima maşină de calcul. În secolul al XVII-lea, Blaise Pascal şi Gottfried Leibnitz au construit primele maşini de calcul mecanice care puteau efectua operaţiile aritmetice.

După această dată, ritmul dezvoltării societăţii omeneşti a devenit tot mai accelerat, apropiindu-se în secolul nostru de o adevărată revoluţie tehnico-ştiinţifică..

Complexitatea tot mai crescîndă a vieţii social-economice, cunoaşterea şi punerea la lucru în folosul omului a energiilor intime ale materiei au determinat crearea unor maşini de calcul din ce în ce mai puternice, capabile să preia o parte tot mai însemnată din efortul intelectual al omului. Şi astfel, prin anii '40 ai acestui secol a apărut primul calculator electronic, prima maşină cu adevărat inteligentă, capabilă să efectueze singură o serie de operaţii matematice şi logice cu mult mai repede decît omul. Evenimentul s-a produs în aceeaşi perioadă cu îmblînzirea energiei atomului şi cele două cerinţe egalează ca importanţă descoperirea focului şi inventarea scrisului. Cîteva nume se impun a fi amintite: Herbert Wiener, J. von Neumann şi motive de mîndrie pentru noi, românii, Ştefan Odobleja şi Grigore Moisil.

În cei cincizeci de ani scurşi de atunci, evoluţia în domeniul calculatoarelor a fost fantastică. Comparativ, dacă în toate domeniile s-ar fi menţinut acelaşi ritm de inovaţie, un autoturism ar trebui să consume astăzi un litru de benzină la un milion de kilometrii şi să coste sub o mie de lei. Dacă la început era destinat unor domenii strict specializate ca cercetarea atomului şi exploatarea spaţiului cosmic, acum calculatorul s-a infiltrat în toate domeniile de activitate. Se apreciază că în prezent circa 30% din populaţia activă a globului beneficiază în mod curent de posibilităţile de lucru ale computerului. A fost creat un nou termen: inteligenţa artificială. Ce înseamnă aceasta?

Calculatorul nu mai este astăzi doar o maşină de adunat. El este capabil să efectueze operaţii logice să ia decizii şi, în anumite condiţii se substituie omului pe perioade îndelungate de timp. Din ce în ce mai mult calculatorul tinde să se apropie de performanţele creierului uman. El este capabil să stocheze o cantitate mare de informaţii şi să efectueze, în cazul supercalculatoarelor, peste un miliard de operaţii pe secundă. Au fost create uzine automate, în care întregul proces de producţie se desfăşoară automat sub controlul unui calculator central care înlocuieşte munca a sute de oameni. Explorarea spaţiului cosmic cu momentul ei de vîrf — aselenizarea, funcţionarea centralelor atomo-electrice sînt posibile graţie sistemelor automate de prelucrare a informaţiilor. Se fac cercetări asidue în domeniul sintezei vocale, al recunoaşterii automate a formelor şi a traducerii automate. Într-un viitor nu prea îndepărtat, se va putea comunica oral cu calculatorul şi acesta va putea descifra orice desen realizat de om, mult mai simplu decît se face astăzi. Este în curs de realizare o reţea mondială de calculatoare interconectate prin intermediul sateliţilor, ceea ce înseamnă că fiecare utilizator va avea acces la o putere de calcul practic nelimitată. Se poate aprecia că în domeniul tehnico-ştiinţific şi economic, calculatorul este omniprezent, el preluînd în sarcina sa enorma muncă de evidenţă, de ordonare şi de calcule complicate. Dar calculatorul începe să pătrundă şi în domeniul artistic: grafică, muzică, literatură, iar rezultatele sînt din ce în ce mai spectaculoase. Eforturile în domeniul inteligenţei artificiale au stimulat cercetarea creierului uman care constituie, încă, cel mai avansat centru de prelucrare a informaţiilor. Se doreşte apariţia unor calculatoare mai puternice şi pentru aceasta este necesară o cunoaştere profundă a structurii şi funcţionării creierului.

Se pare că electronica a ajuns la limitele sale fizice (chip-uri la un milion de componente pe centimetru pătrat) şi se explorează domenii noi: optica şi biologia. Calculatorul opto-electronic din secolul următor va fi de circa un milion de ori mai puternic decît supercalculatoarele de astăzi, dar se pare, ca o perspectivă mai îndepărtată, va fi un posibil calculator biologic foarte apropiat de performanţele creierului uman.

LIDIA COTÂRŢĂ

ANTIMATERIE

Ce este mai frumos decît integrarea omului în Univers? Şi se face, oare, aceasta prin cunoaşterea totalităţii lucrurilor şi a stărilor care există în noi şi a celor care ne înconjoară? Ce poate fi mai plăcut decît armonia omului cu natura, armonia omului cu legile, armonia omului cu cunoaşterea? Şi iată una din surprizele cunoaşterii sau mai bine zis ale aflării: simetria materie-antimaterie.

După îndelungata evoluţie, în fizică, a dezvăluirilor şi a confirmărilor, Paul Adrian Maurice Dirac, născut în anul 1902 la Bristol, Anglia, laureat al premiului Nobel în 1933, este cel care crează pentru prima dată o teorie a antiparticulelor şi primeşte confirmarea, spectaculoasă, odată cu descoperirea pozitronului, în razele cosmice, în anul 1932, de către C.D. Anderson. Pozitronul reprezintă antielectronul, adică simetricul electronului din materie. Nucleul oricărui element chimic este format din protoni şi neutroni şi tot astfel se poate forma nucleul antielementului respectiv, constituit din antiprotoni şi antineutroni. Adăugînd antinucleului încărcat negativ pozitroni, se obţine un antiatom, iar cu antiatomi se poate forma antimaterie. Deoarece forţele dintre antiparticule sînt egale cu forţe dintre particule, antimateria se va comporta la fel ca şi materia, spun specialiştii.

În cultura chineză există o străveche concepţie cosmogonică, care derivă din noţiunea arhaică de unitate-totalitate originară, ce are la bază două principii, antagoniste dar şi complementare, Yang şi Yin. Yang are analogii cu lumina, cu cerul, cu soarele, cu caldul, cu uscatul, iar Yin cu întunericul, cu pămîntul, cu luna, cu recele, cu umedul. Orice lucru, orice fiinţă, - cu excepţia Cerului Yang pur şi a Pămîntului Yin pur, - este compus în proporţii diferite din Yang şi Yin. Neîntreruptele transformări din Univers şi din întreaga viaţă au loc prin alternanţa dintre Yang şi Yin. Ordinea Universului este dată de echilibrul dintre aceste două principii antagoniste, de „mutaţiile" lor posibile (mutaţii al căror număr este stabilit de filosofia chineză la 11520, deci este un număr finit). Această concepţie cosmogonică ne spune, printre altele, că Universul este organizat din materie şi antimaterie, ceea ce noi am descoperit la începutul secolului XX.

După anul 1955 seria descoperirilor este deschisă şi se produc experimental primele antiparticule grele, antinucleonii, antiprotonul (1955), antineutronul (1956). În următorii 15 ani sînt puse în evidenţă pe rînd antiparticulele tuturor hiperonilor cunoscuţi, iar lunga cercetare se încheie în anul 1971, cînd se observă experimental antiparticula hiperonului omega mare — ultimul membru, cu masa cea mai mare, din familia hiperonilor. Şi cercetătorii se gîndesc la: antiatomi, antimolecule, anticristale, antistele, antigalaxi. În anul 1965 cu ajutorul celor mai mari acceleratoare de protoni în funcţiune, în acea perioadă, se produce experimental primul antinucleu format dintr-un antiproton şi dintr-un antineutron. În perioada 1971—1974 au fost puse în evidenţă două antinuclee mai complexe: nucleul de antiheliu — 3 format din doi antiprotoni şi un antineutron şi nucleul de antitritiu — 3 alcătuit dintr-un antiproton şi doi antineturoni. Antiatomi şi antinuclee mai grele şi mai complexe, deocamdată, nu s-au putut produce artificial.

Ceea ce este comun materiei şi antimateriei este lumina. Fotonul, cuanta cîmpului electromagnetic, îl putem vedea chiar dacă sîntem antioameni sau dacă sîntem oameni. Particula coincide cu antiparticula, deci, putem afirma că una din „perfecţiunile" Universului este lumina. Dar, această proprietate a fotonului se leagă de o interesantă însuşire a antimateriei, cunoscută sub denumirea de „anihilarea perechii particulă - antiparticulă".

Folosind antimateria, la scară industrială, vom putea realiza sursa perfectă de energie, avînd un randament de 100%, de a cărui existenţă omenirea are nevoie în etapa actuală de căutări energetice. Tot de această energie avem nevoie pentru realizarea rachetei fotonice cu care dorim să străbatem spaţiile interstelare.

Cercetările nu pot înainta dacă nu găsim o modalitate de stocare a antiparticulelor descoperite deoarece, venind în contact cu particulele, se anihilează, rezultînd fotoni. În ultimii ani s-au făcut noi descoperiri şi se crede că va începe „o nouă fizică", o nouă treaptă — cea de-a patra — a scării cuantice, folosind acceleratoare cu inele de stocaj şi cu fascicule încrucişate de particule şi antiparticule. În inelele de stocaj au fost înmagazinaţi pozitronii şi apoi ciocniţi cu fascicula de electroni. Cu ajutorul acestor stocări de antiparticule a fost obţinută una dintre importantele descoperiri ale anului 1983: producerea bozonilor intermediari W± şi Z°, mijlocitorii interacţiilor slabe ale particulelor elementare. Se preconizează că rezultatele cele mai interesante în cadrul fizicii antimateriei se vor realiza folosind acceleratoare de tip Tevatron care sînt în fază de construcţie şi de proiectare în U.R.S.S., S.U.A.. şi la Centrul European de Cercetări Nucleare de la Geneva.

Astrofizicianul englez F. Hoyle a evaluat concentraţia antimateriei sub 10^{-7} — 10^{-8} din concentraţia materiei obişnuite.

Într-o ipotetică antilume se schimbă semnificaţia lui „drept" şi „stîng". Antilumea ar fi imaginea reflectată a lumii noastre. Există posibilitatea ca mergînd pe firul descoperirilor în fizica antimateriei să aflăm de existenţa „identicilor" noştri, adică de antioameni. Presupunînd că antioamenii au trecut prin aceeaşi evoluţia ca şi noi, ar avea inima în dreapta. Mîna lor mai puternică ar fi stînga ş.a.m.d. Fizicianul american Richard Feynman afirmă: „Dacă veţi întîlni în spaţiul cosmic o navă venind dintr-o lume îndepărtată şi cosmonautul vă va întinde mîna stîngă, aveţi mare grijă, este posibil ca aceasta să fie alcătuită din antimaterie!". Atunci cele două civilizaţii trebuie să ştie precis dacă nu cumva vreuna din ele este formată, sau nu, din antimaterie, deoarece întîlnirea directă ar putea fi tragică pentru ambele civilizaţii. Condiţia necesară ca cele două civilizaţii să poată distinge în mod absolut, materia de antimaterie, este ca simetria materie-antimaterie să nu mai fie o simetrie exactă, ci, conform terminologiei folosite în fizica subnucleară, să fie o simetrie violată. Ştim că simetria materie-antimaterie este violată, datorită descoperirilor efectuate după anul 1957, şi deci putem face distincţie absolută între metarie şi antimaterie. Dar dacă totuşi o civilizaţie avînd acelaşi grad de cunoaştere se îndreaptă către noi, trebuie neapărat să-i transmitem următorul mesaj: „Observaţi distribuţia de sarcină a leptonilor rezultaţi la o dezintegrare semileptonică a mezonului K_2°. Sarcina electrică a leptonilor care apar într-un număr puţin mai mare o vom numi sarcină pozitivă".

Dacă civilizaţia care doreşte contactul cu noi, este alcătuită din antimaterie, atunci ea trebuie să se oprească şi să renunţe la acest gînd măreţ, deoarece din interacţiunea care va avea loc, cele două civilizaţii vor pieri şi se va produce o enormă cantitate de energie convertită în lumină.

Ce se întîmplă însă cu timpul acestei planete şi cu cel măsurat pe un anti-Pămînt. Este posibil ca el să aibă aceeaşi scurgere şi într-o ipotetică antilume. Dar este la fel de posibil ca atunci cînd noi ne îndreptăm către „viitor", antilumea să meargă către „trecut".

În filosofia greacă apare un element straniu denumit anti-Pămînt („antihton") introdus pentru a întregi decada astfel încît „corpurile care se mişcă prin ceruri să fie zece" (zece considerat a fi un număr perfect, care cuprinde natura întreagă a numerelor). Acest anti-Pămînt, pentru unii filosofi, se identifica cu Luna, pentru alţii era mereu interpus între Lună şi Soare, iar ceilalţi îl considerau un „înlocuitor al Pămîntului" imposibil de perceput deoarece „se interpunea mereu vederii noastre masa pămîntului". Există o legătură între antimateria cercetată cu cele mai sofisticate acceleratoare de particule şi acest ipotetic anti-Pămînt acceptat de filosofii greci: o idee a umanităţii nu este uitată, ea este reluată şi transformată căpătînd sensuri distincte în etape evolutive deosebite.

ELGA LYNDINA (Le Film soviétique 7/1989)

DOMINUS

Color, 48 de minute. Scenariul: I. Loşcilin. Regia: A. Kvan. Imaginea: A. Susekov. Decorurile: G. Şirokov. Actori: V. Evgrafov, E. Evseenko, N. Korencenko, S Miharev. Producţie: studiourile „Mosfilm" cu participarea studioului M. Gorki.

Hotărîndu-se să debuteze cu adaptarea unei nuvele de Ray Bradbury, tînărul regizor Alexandru Kvan şi-a asumat un mare risc. Aproape că nu are experienţă personală şi, proza lui Bradbury, de multe ori folosită în domeniul filmului, a dovedit adesea că este, la adaptare, plină de capcane periculoase. Mai ales pentru cei care nu se bazau decît pe aspectul ei fantasmagoric iniţial, neluînd prea mult în seamă puterea excepţională a eroului asupra Materiei, Timpului şi Spaţiului ce trebuie sugerată printr-un echivalent plastic pe ecran. Totuşi, fineţea căutată a faţadei nu făcea decît să ducă la descoperirea vidurilor profunde în studiul realului şi al irealului. Alexandru Kvan a optat pentru un alt punct de analiză: el a acordat atenţie, în primul rînd creerii rupturilor existenţiale în structura existenţei omeneşti. Bradbury a scris „Coasa" acum 40 de ani, acţiunea nuvelei petrecîndu-se în 1938. Întoarsă către un trecut apropiat, privirea scriitorului este definită în mare măsură de evenimentele şi urmările celui de-al doilea război mondial. Scriitorul prevede viitoarea criză a lumii de după război... Pentru Alexandru Kvan, în vîrstă de 30 de ani, ce face primul său film la sfîrşitul anilor '80, criza a luat deja proporţii totale. Omenirea se găseşte fie în pragul autodistrugerii, fie în pragul unei atitudini total schimbate faţă de lume. O atitudine umanistă care, doar ea singură poate oferi ieşirea din impas. Kvan a trăit al doilea război mondial, în felul său. După ce a terminat Institutul de film din Moscova, secţia regie, a lucrat mai mulţi ani în cadrul echipei conduse de profesorul său, ce monta un serial intitulat „Secolul XX". Mii de kilometri de peliculă din arhive au trecut prin mîinile sale. Realităţile secolului nostru au trecut prin faţa ochilor săi într-o panoramă tragică. Această experienţă este cea care i-a permis să încadreze în realitate pe fermierul american sărac Drew Eriksson, eroul lucrării lui Bradbury, în ciuda întîmplărilor fantastice prin care trece. Metaforele, poezia vizuală se armonizează magnific în film cu realitatea; o poveste simplă pe care o cunoaştem, se pare, datorită prozei lui Caldwell, Steinbeck, transformîndu-se în mod surprinzător într-o epopee. Presimţirea unei crize, stare proprie regizorului, marchează destinul eroului. Această presimţire se strecoară în cele trei direcţii în care evoluează intriga filmului. Prima reprezintă soarta adevărată a lui Eriksson ce vagabondează pe drumurile Americii în vechea sa maşină. Soţia sa este extenuată de necazurile din trecut şi din viitor, copiii săi suferă de foame. Eriksson nu mai are nici putere, nici răbdare. Îşi pierde ultimele speranţe de a mai scăpa de mizerie. Drumurile sînt desfundate şi vechea maşină se înfundă în noroi. Făcînd eforturi să iasă din noroi, Drew cade în agonie. Va urma ultima iluminare, viziunea supremă a eroului. Această scenă este introdusă în povestire de Kvan, ea neexistînd la Bradbury. Regizorul se serveşte de ea în tradiţia nuvelei lui E.A. Poe şi A. Bierce, cu efecte psihologice şi stilistice calculate cu precizie, cu obligatoriul element misterios, ceea ce constituie a doua direcţie a filmului. De altfel, se simte bine în felul cum este totul realizat, influenţele literaturii americane din ultimele decenii: sobrietatea şi forţa de pătrundere a scriiturii ce dezgoleşte de ornamente unghiurile cele mai grave ale structurilor sociale şi dezvăluie hăurile sufletului omenesc. Ultima viziune care îi apare în faţa ochilor, lui Drew, este un nesfîrşit cîmp cu grîu, o casă primitoare cu cămări pline vîrf cu hrană proaspătă. În una dintre încăperile acestei case, Drew îl găseşte mort pe proprietarul ce ţinea într-o mînă un spic de grîu. Acesta este primul semn al nefericirii care străpunge inima lui Drew cu un presentiment al fatalităţii... Regizorul aprofundează analiza spaţiului, căci noua existenţă prosperă a lui Drew, este nesigură. Kvan reuşeşte să creeze o mişcare oscilantă originală a subiectului. Fericirea calmă — atît de simplă şi de realizabilă — a unei familii obişnuite este întreruptă de semnele unui pericol ce se apropie nemilos, tulburînd viaţa familiei Eriksson neiniţiată în descifrarea lor, cu fenomene ciudate şi inexplicabile. Ei nu-şi dau încă seama că, cosind spicele coapte, Drew îşi ucide semenii: pe acest cîmp, fiecare viaţă de om este un spic. Inclusiv cea a mamei lui Eriksson, a soţiei sale şi a copiilor săi. Numai după ce termină de cosit, înţelege Eriksson sensul inscripţiei ciudate de pe lama coasei: „Proprietarul meu este Stăpînul lumii". Dar Drew nu se mai poate opri. Loviturile coasei se succed. Sînt gesturile mecanice ale omului ce nu înţelege şi care apoi refuză să mai înţeleagă ceea ce face.. Atunci încep să explodeze bombele în satele liniştite, avioanele seamănă moartea, înfiorătoarea ciupercă atomică apare pe cer. Regizorul introduce în filmul său scene din documentare — Bradbury vorbise în povestirea sa despre raiduri aeriene împotriva oraşului Tokyo, Londra şi Moscova, despre cuptoarele de la Belzec şi Buchenwald, despre tragedia Hiroşimei, a atolului Bikini şi a Nevadei. Desigur că există o logică în faptul că Kvan îşi realizează direcţiile din film în scene ce redau consecinţele reale ale nebuniei oamenilor, ale aspiraţiei nepotolite de a domina lumea. Totuşi, secvenţele de epocă rup scurgerea normală a filmului şi îşi fac în mod grosolan intrarea în parabola subiectului. Nu este vorba de păstrarea obligatorie a purităţii genului, ci de puritatea melodiei, cu toate că aceste fragmente de actualităţi lărgtesc cadrul filmului. Milioane de oameni pier sub loviturile coasei. Spicele cad şi se înnegresc pe loc transformîndu-se în grămăjoare putrezite. Dar Drew continuă să înainteze pe cîmpul întunecat şi nesfîrşit, ucigînd, exterminînd... Nici măcar cele trei flăcări, cele trei lumînări aprinse în amintirea soţiei şi a copiilor săi nu mai pot să-l oprească pe Eriksson. Aceasta este viziunea supremă a acestui om. Aceasta este ultima sa descoperire a contradicţiilor de nerezolvat ale vieţii. Omul a cosit ca să-şi hrănească copiii, ca să-i ajute să trăiască cu preţul vieţii altora... O alternativă tragică. Cum s-o rezolvi? Oare se mai poate, într-o lume obosită, bolnavă? Murind, Eriksson crede că va putea. Omul are totuşi nevoie de speranţă. Ne este necesară nouă, tuturor. Doar că această speranţă nu trebuie să ne orbească, să fie iluzorie. Doar înţelegerea faptului că soarta omenirii se află în mîinile fiecăruia dintre noi, oricît de neînsemnaţi am fi, doar această înţelegere ne mai poate lăsa speranţe. Evident, poziţia umană şi artistică a regizorului filmului nu este ceva general, unic pentru toţi tinerii săi colegi, contrariul ar fi trist. Autorii de filme ai acestei generaţii încearcă să-l întoarcă pe om cu faţa către problemele vremurilor sale. Este foarte necesar fiindcă oamenii sînt dezbinaţi. Cred că, Henrich Heine este cel care a spus că oamenii ce construiau catedrale, cu siguranţă că aveau convingeri şi nu opinii.

NU ESTE UȘOR SĂ FII ZEU

După aprecierea lui Stanislaw Lem, celebrul scriitor polonez, autor de proză științifico-fantastică, „un s-f. de calitate rezolvă problemele de azi, degrizîndu-le în lumi galactice". Filmul „Nu este ușor să fii Zeu", după romanul fraților Strugațki este prima coproducție sovieto — vest-germană („Alliluya-film, R.F.G. — Studiourile A. Dovienko din Kiev, U.R.S.S.).

Pe o planetă extrem de îndepărtată de soarele nostru, există o civilizație bizară. Pământenii trimit o expediție spațială ca s-o studieze. Astronauții cercetători au misiunea de a observa și analiza fără să se amestece în problemele „interne" ale locuitorilor planetei. Încă din primele momente, astronauții se lovesc de cheltuieli manifestări ale Răului, cu toate viciile imaginabile, cu instinctele cele mai josnice, fenomene ce de multă vreme dispăruseră de pe Terra (acțiunea se petrece într-un viitor îndepărtat). Personajul numit Reba, principala încarnare a Răului, se comportă ca toți scelerații din toate timpurile: ca să pună mîna pe putere, recurge la lingușeală, șantaj, calomnie, loviturî pe la spate. În ciuda ordinelor riguroase, cercetătorii nu se pot limita doar la rolul de observatori indiferenți și încep să lupte contra nedreptății. Vor fi uciși de Reba și oamenii săi, doar Rumata rămînînd în viață. Comandantul navei îi interzice formal „să se coboare la nivelul pasiunilor, mici sau mari" ce sfîșie planeta. Dar pentru localnici el este omul viitorului, un semizeu. Iar Rumata se va amesteca în cursul evenimentelor...

Scenariul a fost scris de Dal Oriov și Peter Fleischman cu participarea lui Jean-Claud Carrière. Peter Fleischman afirmă că filmul are mai multe subiecte, ascunse unul în altul și legate de Rumata (rol deținut de actorul polonez Leonard Dzintara). Printre altele, vom afla povestea lui Kira, cea pe care el o iubește. Interpretată de tînăra actriță franceză Anne Gothier ce adoptă teoriile lui Stanislavski. Savantul Gauk este jucat de Mihail Gluzski. Gauk inventează mașina de tipărit și Reba ordonă ca savantul să fie aruncat în cu astfel încît să fie ucis. Idee foarte actuală că orice invenție poate fi folosită împotriva omului și a umanității. Mai mult decît atît, o mașină asemănătoare, doar că mult mare și mai bine adaptată, îi va folosi lui Reba, către sfîrșitul filmului, să extermine numeroși savanți și artiști...

Cîntărețul Suren, conducătorul răscoalei țărănești este interpretat de actorul francez Hugues Quester. Rolul pămînteanului Mita este deținut de regizorul vest-german Werner Herzog. Actorul francez Pierre Clémenti joacă rolul regelui iar actrița vest-germană Christina Kaufman, pe cel al favoritei. Celelalte roluri sînt interpretate de Andrei Boltnev, Regimantas Adomaitis și alți actori sovietici. Alexandru Filipenko interpretează rolul lui Reba. Să mai adăugăm că regizorul polonez J. Hoffman este consultant artistic al filmului.

Angajații studioului Dovienko n-au mai făcut niciodată decoruri de o asemenea anvergură. Un întreg ansamblu a fost construit la Ialta, pe litoral: casa lui Mita, o stradă medievală, piața palatului, palatul, periferia orașului, hanul, prăvălia lui Gauk. De obicei, după turnarea unui film, decorurile se dovedesc inutile studiourilor și sînt aruncate. De data aceasta decorurile au fost date studioului Gorki din Moscova iar Ghenadi Vasiliev și Shashi Kapoor le folosesc pentru turnarea filmului sovieto-indian „Prințul negru".

Exterioarele s-au filmat la Ialta în grotele pitorești de la Ciufut-Kalev în apropiere de Baccisarai (Crimea) și la Isfara (Tadjikistan). În urmă cu milioane de ani, în această zonă se întîndea un ocean, mai tîrziu, retrăgîndu-se, oceanul a lăsat pămînturi și munți ce au culori uimitoare. De exemplu, regizorul a vrut ca decoratorii să deseneze pe sol un cerc imens — locul unde și-ar fi lăsat urma nava cosmică... Ori natura trasase deja o linie neagră ce înconjoară o mare suprafață...

Trebuie totuși să mărturisim că turnările au fost întrerupte de pauze, timpi morți, situații conflictuale, refaceri de scenariu încît filmările au durat mai mult de patru ani.

Valeri DRUJBINSKI
„FILMUL SOVIETIC" — 2/'89

Lidia COTÂRȚĂ

Călătoria

Munții oceanici se apropiau.
Orașul submarin se arcuia plăcut.
Oameni bionici conduceau esențele centrale.
Invitați în motoare,
Ne așezarăm în fotolii de larve

Ne scufundam în profunzimea lor
Muzica ne bloca gîndurile
Liniștea adîncului ne învăluia.
Noi, parcă nu mai eram oameni,
Ei, mai erau încă ciborgi
Noi, parcă nu mai eram vii
Ei, păreau un alt Univers
Iar noi ameobele-i primordiale?

Neutronul

Într-una din seri,
Am simțit fără timp.
Cînd mergeam, pasul meu
Nu se-nscria nici înainte,
Nici înapoi.
Atunci, creierul electronic îmi șopti:
„Du-te, aleargă, rotește-te repede,
Urcă, urcă mereu!"
Așa am rămas suspendat în hiperspațiu,
Între două clipe,
Lipindu-mi-le de-o singură mînă
Ca TIMPUL să nu se oprească
Niciodată
Eu, neutronul albastru.

Planetă și cristale

Maria se plînse de ușoare dureri
Și pielea ei se cută ca niște valuri.
Maria se plînse de ușoare amețeli
Și părul ei se zbătu ridicîndu-se-n aer.
Maria se plînse de înțepături în genunchi
Și picioarele-i deveniră strălucitoare.
Maria, se plînse de degetele mîinilor
Nu mai erau ușoare și moi
Pe loc se transformară-n cercuri pline de albastru
Maria se plînse de dureri în gît
Și vocea ei deveni un vînt cald și liber.
Maria își ridică mîinile albastre
Și-atunci, din ea, porni mișcarea
Continuu, constant și lent
Corpul i se transformă-n cristale
Iar mîinile-i deveniră o altă PLANETĂ.

Georgeta Macarie NEGRU

Stare

Apa ce o prinzi în palme
Se sfărîmă de durere
Și adîncimea Pămîntului
Mă înfioară.
Aripi ating Soarele
Spre Calea Lactee.

S.F.-ul nu este considerat doar ca un simplu divertisment al indeminaticilor mici meseriaşi sau al spiritelor nerealiste, ci ca un mijloc comod de a reflecta asupra unui anumit număr de probleme puse de societatea contemporană pe care cenzura sau lipsa de imaginaţie a cititorului nu permit să fie tratate altfel. Cînd Sternberg îşi imaginează în „Ieşirea este prin străfundurile spaţiului", proliferarea microbilor din apă deveniţi brusc uriaşi, nu face altceva decît să se gîndească logic la problema poluării apei pe care o denunţă regulat specialiştii fără să reuşească vreodată să-i sperie pe cei vinovaţi sau pe beneficiari : ficţiunea poate fi astfel modul de a da alarmă cu mai multă eficienţă.

S.F.-ul reprezintă mai mult decît un simplu gen literar. Este un fenomen cultural cu manifestări multiple (cărţi, filme, obiecte, etc.), o stare de spirit, după cum mărturiseşte de exemplu expoziţia de la Kunsthalle din Berna (vara lui 1967) care a putut fi văzută la Paris la sfîrşitul aceluiaşi an. În catalogul acestei expoziţii Gérard Klein, unul din puţinii buni scriitori francezi de s.f., punea, într-un foarte remarcabil articol pe care nu vom ezita să-l folosim, problema cheie : „Ne putem întreba dacă s.f.-ul nu reproduce procesul destul de frecvent al folosirii unui mijloc de expresie pornind de la originea populară".

BRUNO VERCIER
La littérature en France depuis 1945

Ultima epifanie

(Urmare din pag. a 3-a)

se-nfipse lîngă glezna piciorului său drept. Se aplecă încet, o smulse, o privi o vreme şi un strigăt de neţărmurită bucurie izbucni în sinele-i eliberat, deodată, de toate îndoielile : „Ei, bine, Lumea se va naşte încă o dată!"

Sedea acolo, mîngîind vîrful de bronz al săgeţii, cu tot trupul iradiind lumină, fiinţele îl priveau acum în tăcere, el era Apariţia şi, înţelegînd, făcu Semnul de Pace. Fiinţele murmurau un cor monomelodic şi, el, Omul, urcă pe dealuri, printre marile ruguri din amurg, şi un cortegiu straniu îl urmă, şi se făcu noapte.

Cei de pe navă, Expediţia Extragalactică de Contact Numărul 5, în zori deschiseră toate ecluzele de acces şi ieşiră pe planetă. Omul era singur, acolo, pe deal, doar în costumul de zbor, scrutînd orizonturile înceţoşate încă şi, cînd ajunseseră lîngă el, le spuse simplu şi cu emoţie: „Iată, sîntem, în sfîrşit, Acasă. Să mergem! Vom întemeia o Nouă Umanitate."

Şi, învăluindu-se într-o lumină blîndă, făcu Semnul de Pace.

1984 — 1985

Păsări de noapte

(urmare din pag. a 5-a)

puiul său încă nu s-a născut. Se simte capabil să înfrunte atacul unui semen slăbit şi plonjează provocator deasupra văii urmărit de privirile celor din peşteri, un mascul se înalţă încercînd un atac. Aripile nu-l pot susţine şi se prăbuşeşte în faţa unui alb, care rulează încet peste el. Oon sondează întunericul, însă Pasărea nopţii nu-i arată nimic, doar flăcările albăstrii sclipesc palid chemîndu-l ca o promisiune. Se înalţă pierzîndu-se în întuneric, apoi cade cu ghearele desfăcute. Cade şi aproape de sol îşi deschide aripile deasupra unui alb, smulgîndu-i o fîşie de carne cleioasă. Surprins albul se opreşte apoi întinde cîteva braţe groase ce încep să şfichiuiască aerul. Oon plonjează din nou fără a se putea apropia, alţi albi rulează către cel atacat agitîndu-şi tentaculele. Un timp masculul rocobaî se mai roteşte deosupra crestelor, apoi renunţă. Nua abia mai respira, Oon o priveşte retrăind viziunea bătrînului, începe să desluşească sensul evenimentelor. Se apropie de femelă şi o atinge cu aripa, Nua îl priveşte cu ochii tulburi fără să-l înţeleagă. Anticipînd scrîşnetul oaselor sfărîmate sub colţii flămînzi, Oon îşi înclină încet capul, dezgolindu-şi ceafa pleşuvă.

Revista „PRONITRON" organizează ediţia a II-a a concursului de literatură fantastică, ştiinţifico-fantastică şi horror (poezie, proză, teatru). Se mai pot expedia eseuri şi lucrări de teorie literară. Textele vor fi dactilografiate în cel puţin două exemplare, la două rînduri. Se primesc pînă la 15 ianuarie 1991 pe adresa: str. Tineretului, nr. 1, Tîrgovişte, 0200. Casa de cultură a Tineretului, cu menţiunea: „Concurs Pronitron". Cîştigătorii vor fi anunţaţi în scris.

La apariţia acestui număr al revistei au contribuit cu real profesionalism: ing. MARIANA DĂNCIULESCU — şeful Tipografiei Tîrgovişte, VIRGIL DRAGNEA (paginator), PĂUN NICOLAE, GHEORGHE IVAN, MIRELA VACARIUC, FLORIN ZAMFIRESCU, GHIŢĂ POMPILIU (linotipişti), MARIAN PAUL (zincograf).

Responsabil număr: ALEXANDRU MIRCEA COTARŢĂ

FROZA, POEZIE, ESEU, CRITICĂ, LITERATURĂ, CRONICĂ, FILM ȘI TEATRU.

pronitron

PREȚUL : 15 LEI